

گزارش

۲ | قانون انجمن‌های
محلی خرما تا سه ماه
آینده تدوین خواهد شد

۹ | کارگاه مشارکتی
مدیریت جمعی بر منابع
آب با حضور اعضای
کمیته‌ی باغبانی انجمن
خرما برگزار شد

۱۰ | جلسه‌ی کمیسیون
صادرات و عمران اتاق
با حضور اعضای کمیته‌ی
صادرات انجمن خرما
برگزار شد

۱۰ | مروری بر دستاوردها و
نتایج جلسات مربوط به کود

۱۱ | مروری بر مسائلی که
در جلسه‌ی هم‌اندیشی آب
مطرح شد

مقاله

۳ | سالم‌سازی
محصولات خرما

۶ | بسته‌بندی تغییر یافته

۸ | میزان تاثیر موش کشت
لانی رات و اکتوسین - سی
علیه موش ورامین و انباری
در کرج و جیرفت

درخت خرمای سه‌قله

سخن سردبیر

اهمیت صرفه‌جویی در مصرف آب و جلوگیری از ازدیاد سطح زیر کشت

جناب آقای چیت‌چیان وزیر محترم نیرو گفته: «میزان سرانه‌ی آب تجدیدشونده به‌ازای هر نفر از ۴۰۰۰ مترمکعب در سال ۱۳۳۵ از زمانی که جمعیت حدود ۱۹ میلیون نفر بوده [به ۱۶۰۰ مترمکعب در حال حاضر [با جمعیت ۷۸ میلیونی] کاهش یافته است.»

«گر کشوری ۴۰ درصد از منابع آب تجدیدشونده‌ی خود را مصرف کند آن کشور در حال پایدار است، ما در ایران ۸۰ درصد منابع تجدیدشونده را استفاده می‌کنیم. در صورتی که متوسط استفاده‌ی جهانی از آب در بخش کشاورزی ۷۰ درصد است و ما در کشور ۹۲ درصد از منابع آبی را در این بخش مصرف می‌کنیم. راندمان یا بازده آب هم در کشور ما ۲۳ درصد است در صورتی که در هند و مصر ۵۳ درصد و در لیبی ۶۰ درصد است.»

راجع به مصرف برق برای استحصال آب به یکی دو جمله بسنده می‌کنم؛ طبق اعلام وزارت نیرو هزینه‌ی تولید و انتقال برق بدون احتساب هزینه‌ی سوخت، رقمی بیش از ۶۰ تومان برای هر کیلووات است و با احتساب هزینه‌ی سوخت، رقمی بیش از ۲۰۰ تومان است و البته قیمت حامل‌های انرژی با پاره‌های هنگفت در نظر گرفته شده، اگر قرار باشد هزینه‌ی سوخت با قیمت‌های بین‌المللی محاسبه شود هزینه‌ی تولید

هر کیلووات برق بین ۸۰۰ تا ۱۰۰۰ تومان است، ولی ما در بخش کشاورزی برای هر کیلووات برق به‌طور متوسط کم‌تر از ۱۲ تومان می‌پردازیم و چنانچه فقط در بیست ساعت کم‌باری از برق استفاده کنیم، به‌ازای هر کیلووات کم‌تر از ۵ تومان می‌پردازیم. این آمار و اطلاعات را نقل کردم تا بدانید که وضع موجود چیست، ما کشاورزان در کرمان (و در ایران) در حال آتش‌زدن منابع چندمیلیون‌ساله هستیم. ظاهراً قیمت آب در بم و رفسنجان و بردسیر مترمکعبی بین ۵۰۰ تا ۳۰۰۰ تومان است، در صورتی که قیمت واقعی آب مترمکعبی حدود ۱۰ هزار تومان است و این معادل هزینه‌ی شیرین کردن و انتقال آب از بندرعباس به صنایع فولاد در سیرجان است. حالا ما پنج‌هزار مترمکعب آب صرف تولید ۳ تن جو در هکتار می‌کنیم و هر کیلو پسته، که محصول کم‌آب و پرقیمتی است، نیاز به ده متر مکعب آب دارد. وضعیت تولید گوجه فرنگی، هندوانه و سایر محصولات جالیزی که و اسفا است. وضعیت خرما را خودتان محاسبه فرمایید و اهمیت صرفه‌جویی و جلوگیری از ازدیاد سطح زیر کشت، و با جرات می‌توان گفت کاهش سطح زیر کشت را درک فرمایید، هستی و نیستی و تمدن همه‌ی استان در خطر است. پایدار باشید.

در اولین نشست انجمن خرمای استان کرمان در سال ۹۳ مطرح شد:

قانون انجمن‌های محلی خرما تا سه ماه آینده تدوین خواهد شد

اولین نشست انجمن خرمای استان کرمان در سال ۹۳ با حضور اعضا در محل اتاق بازرگانی استان کرمان برگزار شد. در این نشست مواردی از جمله تعیین هیات‌مدیره‌ی انجمن خرمای استان کرمان، بررسی وضعیت خیرنامه و ارزیابی وضعیت خرما در سال جاری به عنوان دستور کار جلسه بررسی شد. رییس انجمن خرما با اشاره به برنامه‌ریزی برای نشست انجمن خرما با استاندار کرمان به‌عنوان رییس قانون خرمای کشور، تأکید کرد: انجمن خرمای استان باید با تبادل افکار جدید کار خود را ادامه دهد.

انجمن خرمای استان باید با تبادل افکار جدید کار خود را ادامه دهد. یکی از مزایای انجمن خرما پشتیبانی سایر افراد از این انجمن بود که در این راستا انتشار خیرنامه و ارسال آن برای افراد مختلف نقش قابل توجهی در شناساندن انجمن و فعالیت‌های آن در سطح کشور و در بین افراد مختلف داشت. برای نخستین بار در کشور، انجمن‌های محلی مستقل در استان کرمان و در حوزه‌ی فعالان خرما شکل گرفته است. البته هنوز قانون مدونی در این خصوص نداریم؛ اما قانون انجمن‌های محلی در حال تدوین است. با توجه به وجود انجمن‌های محلی، توقعات مردم محلی برطرف خواهد شد.

مستقل فعالیت کنند، از تدوین قانون انجمن‌های محلی تا سه ماه آینده خبر داد. وی همچنین گفت: با توجه به وجود انجمن‌های محلی، توقعات مردم محلی برطرف خواهد شد. رشیدفرخی افزود: انجمن خرمای استان به عنوان تجمیع‌کننده‌ی نظرات و افکار انجمن‌های محلی و انتقال آن به مرکز کشور فعالیت می‌کند. رییس هیات‌مدیره انجمن خرمای جنوب استان هم در این نشست ضمن تبریک برای انتخاب انجمن استان به‌عنوان انجمن برتر کشور، گفت: با توجه به شکل‌گیری انجمن‌های محلی، باید بین انجمن‌های محلی و انجمن استان تعامل تنگاتنگی وجود داشته باشد تا مشکلات حوزه‌ی خرما را از پیش رو برداریم. احمد فرید با بیان این‌که اساس‌نامه‌ی انجمن‌های محلی هنوز ابلاغ نشده است، اظهار داشت: باید برنامه‌ی کاری مشخص و مدونی برای انجمن‌های محلی تنظیم شود. وی همچنین تصریح کرد: پس از تشکیل انجمن‌های محلی، دستگاه‌های اجرایی از زیر بار مسئولیت شانه خالی می‌کنند و سازمان‌های صنعت، معدن و تجارت و جهاد کشاورزی افراد را به سمت انجمن سوق می‌دهند. یوسف سجادی، رییس هیات‌مدیره انجمن خرمای شرق استان هم در این نشست به اقدامات انجام‌شده توسط این انجمن اشاره کرد و گفت: برخی اقدامات در بیم انجام شده است، از جمله سفر به جیرفت؛ اما باز هم کاری که شایسته‌ی اعضا باشد، انجام ندادیم. وی افزود: اگرچه خط و مشی انجمن‌های محلی همان است که در استان بوده، ولی با توجه به استقبال و حضور گسترده در انتخابات انجمن‌های محلی، توقعات زیاد است.

یعقوب خواجه‌بهرامی رییس کمیته‌ی صادرات انجمن خرمای جنوب استان نیز در این نشست اظهار داشت: با تشکیل انجمن‌های محلی، سطح توقع فعالان خرما بالا رفته است. وی افزود: متأسفانه فعالان خرما در جیرفت فکر می‌کنند این تشکیلات دولتی است و باید همه‌ی مشکلات را انجمن حل کند. خواجه‌بهرامی ادامه داد: این باور در افراد ایجاد شده که انجمن‌های محلی باید همه‌ی مشکلات را حل کنند، در حالی که هنوز جایگاه مشخصی نداریم تا به مسایل مختلف ورود کنیم. وی در خصوص وضعیت خرمای منطقه نیز گفت: در منطقه، ۷۰ درصد خرما باقی مانده و همه برای فروش محصول اقدام کرده‌اند. خواجه‌بهرامی تصریح کرد: علاوه بر خرما، مرکبات سال گذشته، سیب‌زمینی و باقی محصولات روی دست مردم مانده است؛ بنابراین باید این مطلب به صورت جدی دنبال شود. وی با بیان این‌که انجمن‌های محلی همه‌ی تلاش خود را برای رفع مشکلات به کار می‌گیرند، گفت: ولی نباید انجمن‌های

محلی به حال خود رها شوند. خواجه‌بهرامی تأکید کرد: تا زمانی که انجمن‌های محلی جایگاه خود را پیدا نکرده‌اند، باید حمایت شوند. رشیدفرخی نیز در ادامه گفت: هر اموری که مربوط به خرما می‌شود، در محدوده‌ی وظایف انجمن‌های محلی قرار می‌گیرد. وی در خصوص وضعیت محصول خرما در سال جاری نیز اظهار داشت: وضعیت بازار را عرضه و تقاضا معلوم می‌کند و دولت یا سایر نهادها در زمینه‌ی خرید و فروش خرما هیچ نقشی نمی‌توانند داشته باشند. رشیدفرخی تصریح کرد: خرید تضمینی هم راه حل مناسبی نیست؛ چرا که در سال‌های گذشته انجام شده، اما نتیجه‌ی مثبتی در پی نداشته است. لازم به ذکر است در پایان این نشست رای‌گیری انجام گرفت و اعضای جدید انجمن خرمای استان کرمان انتخاب شدند. در این انتخابات، آقایان محسن رشیدفرخی، آرش علوی و محمد امینیان به‌عنوان نمایندگان مرکز استان، احمد فرید، یعقوب خواجه‌بهرامی و بیژن سیستانی به‌عنوان نمایندگان جنوب و محمدحسین اکبری، یوسف سجادی و حامد بدرآبادی به‌عنوان نمایندگان شرق استان حضور داشتند. پس از رای‌گیری، افراد زیر به‌عنوان اعضای انجمن خرمای استان انتخاب شدند:

با توجه به شکل‌گیری انجمن‌های محلی، باید بین انجمن‌های محلی و انجمن استان تعامل تنگاتنگی وجود داشته باشد تا مشکلات حوزه‌ی خرما را از پیش رو برداریم. اساس‌نامه‌ی انجمن‌های محلی هنوز ابلاغ نشده است، باید برنامه‌ی کاری مشخص و مدونی برای انجمن‌های محلی تنظیم شود. پس از تشکیل انجمن‌های محلی، دستگاه‌های اجرایی از زیر بار مسئولیت شانه خالی می‌کنند و سازمان‌های صنعت، معدن و تجارت و جهاد کشاورزی افراد را به سمت انجمن سوق می‌دهند. اگرچه خط و مشی انجمن‌های محلی همان است که در استان بوده، ولی با توجه به استقبال و حضور گسترده در انتخابات انجمن‌های محلی، توقعات زیاد است.

محسن رشیدفرخی به‌عنوان رییس انجمن خرما، احمد فرید و یوسف سجادی نواب رییس، یعقوب خواجه‌بهرامی دبیر هیات‌ریسه، محمدحسین اکبری خزانه‌دار، و بیژن سیستانی و حامد بدرآبادی به‌عنوان اعضای اصلی. همچنین آرش علوی و محمد امینیان به عنوان دو عضو علی‌البدل انتخاب شدند.

با گستره‌ی توزیع سراسری در

– استان کرمان – استان‌های خرماخیز کشور

– نمایندگان استان کرمان و کمیسیون کشاورزی مجلس

– اتاق‌های بازرگانی سراسر کشور – استانداری‌های سراسر کشور

– دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی

پذیرش آگهی در

تلفن

سفارش

آگهی:

۰۴۱-۲۴۴۴۶۷

مقاله

□ دکتر رحمت‌الله حیدرپور
مدرس دانشگاه
و عضو انجمن خرمای استان کرمان

سالم‌سازی محصولات خرما

نیز موجب کاهش ظرفیت آن‌ها در جذب مواد زاید می‌شود و همچنین باعث ماندابی شدن و افزایش شوری می‌گردد. - تمایل به استاندارد کردن و تخصصی کردن کشاورزی با روی آوردن به رقم‌های جدید بذر که موجب از دست رفتن رقم‌ها و نژادهای سنتی می‌شود.

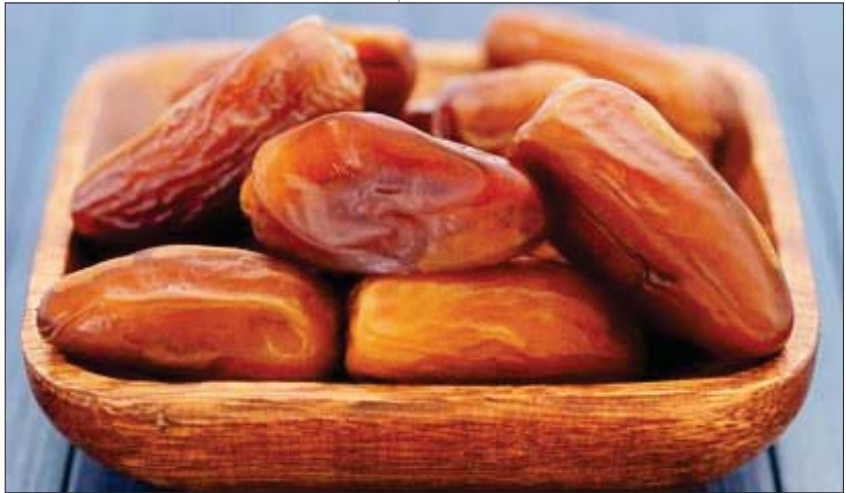
معنای ارگانیک چیست؟

ارگانیک مضمونی است که درباره‌ی این‌که غذاهای کشاورزی و محصولات فیبری تا قبل از رسیدن به دست مصرف‌کننده، چگونه پرورش یافته و اداره و نگهداری شده‌اند، بحث می‌کند. ارگانیک همچنین مجموعه‌ای از استانداردهایی برای کشاورزی است که گیاهان و حیوانات را پرورش می‌دهند، برای عمل‌آوردن‌گان و گردانندگان این مواد و محصولات، که آن‌ها را به غذا و یا لباس تبدیل می‌کنند.

کشاورزان و فرآوری‌کنندگان غذا که دعوی ارگانیک دارند، باید به استانداردهای ملی ارگانیک و نگهداری دقیق اسناد ببینند و به‌وسیله‌ی دیپارتمان کشاورزی ارگانیک، گواهی‌نامه کسب کنند. گواهی‌نامه‌ی ارگانیک، مصرف‌کنندگان را مطمئن می‌سازد که محصول به‌طور ارگانیک تولید و فرآوری شده است. مجازات‌های مستقیمی برای کلاهبرداری، به‌معنای ارائه‌ی یک محصول غیر ارگانیک به‌جای ارگانیک، وجود دارد. محصولات ارگانیک باید در زمینه‌های پرورش و مدیریت شده باشند که فرسایش، کاهش و کیفیت خاک، بهبود یابد. دوره‌ی انتقال سه سال طول می‌کشد؛ به این معنا که هیچ ورودی مرکب از مواد مصنوعی نباید تا ۳۶ ماه قبل از برداشت اولین محصول ارگانیک مصرف شود. کنترل علف‌های هرز، حشرات و دیگر آفات به‌وسیله‌ی اقداماتی مانند تناوب زراعی، مالچ‌پاشی، شخم، انتخاب وارینه و کنترل بیولوژیکی صورت می‌گیرد. اغلب علف‌کش‌های مصنوعی و آفت‌کش‌ها، ممنوع هستند، هرچند که تعداد کمی از مواد مغذی مصنوعی و افزودنی‌های خاک براساس یک فهرست خاص ملی، اجازه‌ی کاربرد دارند. رهنمودهای آکیدی برای کود دامی و کمپوست وجود دارد. رسوب فاضلاب، ممنوع است و کشاورزان ارگانیک نباید از بذور اصلاح‌شده‌ی ژنتیکی استفاده کنند.

جنبش ارگانیک خرما

واضح است که جنبش از نظر مفهوم و لغوی، جنبیدن و تکان و حرکت است و گام‌های اولیه‌ی حرکت و گام‌های پیوسته و وابسته را نیازمند است تا به جنبش کشاورزی ارگانیک مبدل گردد، یا به عبارت دیگر، جنبش ارگانیک خرما یا محصول دیگر را می‌توان در مرحله‌ی نخست، نتیجه‌ی تهیه‌ی خرمای سالم دانست و در مرحله‌ی دوم در عرصه‌ی عمل به منصفه‌ی ظهور یک انقلاب سبز سلامت در قالب کشاورزی ارگانیک و به‌سازی نسبی سلامت بازار، مصرف و سلامت جامعه به حساب آورد. زمانی که جامعه به فضل الهی و به همت والای مولدین بزرگوار محصولات سالم و ارگانیک کشاورزی سلامت نسبی خود را در آینده به‌دست آورد، خودبه‌خود اقتصاد پزشکی نیز در ارتباط با هزینه‌های سرسام‌آور انواع بیماری‌های مختلف صعب‌العلاج که بیش‌تر آن‌ها از ناحیه‌ی تغذیه‌ی آلوده‌ی مردم به‌سوم و کودهای شیمیایی است، رعایت گردیده و مخارج درمان نیز نقصان می‌یابد و درآمد حاصل از این بابت را می‌توان صرف تأمین رفاه اجتماعی و غیره کرد.

مقاله‌ی توسعه‌ی پایدار کشاورزی، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها و اهداف کشاورزی پایدار را موارد زیر می‌داند:
- افزایش ارزش محصولات کشاورزی، به‌ویژه محصولات کشورهای فقیر
- کاهش آثار زیست‌محیطی در بخش کشاورزی

ظهور کشاورزی پایدار:

به‌طور کلی، در زمینه‌ی توسعه‌ی روستایی چهار تحول و پیشرفت نظری عمده صورت گرفته است که عبارتند از:
۱. توسعه‌ی کشاورزی پایدار ۲. نهادها و موسسات پایدار محلی ۳. دگرگونی بنیادی در رهیافت‌های مبتنی بر پروژه ۴. دیدگاه‌های مربوط به جنسیت.
همان‌طور که در بالا اشاره شد، در بستر این تغییر پارادایم در توسعه‌ی روستایی بحث پایداری در کشاورزی حضوری جدی یافت، به‌طوری‌که امروزه یکی از جنبه‌های مهم در توسعه‌ی پایدار، کشاورزی پایدار است. در زمینه‌ی کشاورزی علت اصلی ظهور پایداری را می‌توان در تاریخ اجرای برنامه‌های انقلاب سبز و کشاورزی مدرن و انتقادات وارد بر آن جست‌وجو نمود. به‌طوری‌که در اکثر قریب اتفاق مناطقی که در آن‌ها فناوری‌های انقلاب سبز تولید را افزایش داده بودند، اثرات زیست‌محیطی و اجتماعی معکوسی پدید آمده است. از جمله‌ی این مشکلات عبارتند از:
- آلودگی آب از طریق آفت‌کش‌ها، نیترات‌ها، از دست رفتن خاک و تلفات دام، صدمه زدن به حیات وحش، اختلال در زیست‌بوم‌ها و ایجاد مشکلات بهداشتی در آب آشامیدنی.
- آلودگی مواد غذایی و علوفه‌ی دامی با بقایای آفت‌کش‌ها، نیترات‌ها و آنتی‌بیوتیک‌ها.
- خسارت به مزرعه و منابع طبیعی از طریق آفت‌کش‌ها، که باعث صدمه زدن به کشاورزانی که مشغول به‌کارند و عموم مردم و نیز اختلال در زیست‌بوم‌ها و زیان رساندن به حیات وحش می‌شود.

- آلودگی جو با آمونیاک، اکسید ازن، متان و مواد حاصل از سوختن که در کاهش ازن نقش دارند و گرم شدن زمین.
- استفاده‌ی مفرط از منابع طبیعی که باعث کاهش آب زیرزمینی و زیان به گیاهان خوراکی وحشی و رستنگاه‌ها و

با اتکال به عنایات حضرت حق تعالی، در این مقاله و در سلسله‌ی بحث‌های دیگر در آینده، مطالعه، گام‌ها و زیرساخت‌های اساسی به سمت غذای سالم، کشاورزی پایدار و ارگانیک و تأثیرات آن در بهبود سلامت جامعه‌ی مصرف‌کننده در پیش رو دارید.

همان‌طوری که استحضار دارید، به‌بار نشستن پاجوش سالم درخت خرما با وجود شرایط مناسب، کافی و وافی، حدود ۱۰ تا ۱۵ سال طول خواهد کشید؛ به همین منوال برای دسترسی به محصولات سالم خرما یا هر محصول دیگر کشاورزی، فاصله‌ی زمانی و مکانی زیادی وجود دارد؛ یا به عبارت دیگر، زیرساخت‌های جنبش کشاورزی ارگانیک در مرحله‌ی نخست، سالم‌سازی خرما یا هر حاصلی از محصولات کشاورزی دیگر است. بنابراین، به موازات این فرآیند طولانی، فاصله‌ی حرکت تا جنبش نیز طبعاً مسافت زیادی خواهد بود، که تخصص، تحقیق، صبر جمیل، سعی و تلاش پیوسته و وابسته، با درایت و تعقل را می‌طلبد.

به‌طور کلی، در پشت هر حرکت، فلسفه و اندیشه‌ی خوشایند و ناخوشایندی پنهان و مخفی است، بنابراین تا فرهنگ و اندیشه‌ی نخل‌شناسی و در کل، فرآیند پرپیچ و خم و مشکل نخلستان‌داری و چگونگی حفظ و نگهداری و سالم بودن این درخت بهشتی از عوامل سوء و ناخوشایند زیست‌محیطی از تولید تا مصرف در ظرف اذهان دست‌اندرکاران و مولدین ریخته، اشباع و متیلور نگردد و به نیازهای یک‌نفره‌ی نخل جسم نامی غیر متحرک همانند یک نفر جسم نامی، متحرک و ناطق به نام انسان در امان نظر نباشد، اعتقاد و باوری در این خصوص به‌وجود نمی‌آید و در نتیجه، به نیازهای آن به‌موقع و در یک زمان خاص جواب مثبت داده نمی‌شود. با این وصف، نه این‌که حرکت اولیه‌ی سالم‌سازی محصولات خرما که زیربنای جنبش خرمای ارگانیک و یا محصولات دیگر کشاورزی است، به‌وجود نمی‌آید، پیوستن به تجارت جهانی نیز غیرممکن می‌گردد.

کشاورزی پایدار چیست؟

کشاورزی پایدار یک فرایند بیولوژیکی است و سعی در تقلید کردن از خصوصیات کلیدی یک اکوسیستم طبیعی دارد، ولی عملکرد حداکثر از اهداف آن است. کشاورزی پایدار باعث پیچیدگی در اکوسیستم زراعی می‌شود، کارایی چرخش عناصر غذایی در این نوع کشاورزی افزایش می‌یابد و از خورشید به‌عنوان منبع اصلی انرژی برای به حرکت درآوردن سیستم، بهره‌برداری مطلوب می‌شود.

گفت و گو با «محمد نیک فر» دبیر اجرایی خانه‌ی کشاورز استان کرمان

به دنبال برقراری تعامل بهتر بین کشاورزان و نهادها هستیم

که تاجر تعیین می‌کرد، در اختیار وی قرار می‌دادند، اما اکنون به خاطر وجود سردخانه‌ها، کشاورزان می‌توانند محصولشان را تا هر زمانی که لازم بود، نگهداری کنند.

متأسفانه اکنون تولیدکنندگان علاوه بر نگهداری محصول، درخواست‌های دیگری هم از جمله سرمایه‌گذاری در بخش خرید کارتن هم از سردخانه‌داران دارند؛ ضمن این‌که مشکل دیگر تولیدکنندگان این است که اگر خریداری با تولیدکننده تماس بگیرد و سوال کند که آیا محصول را عرضه می‌کنید، خیال می‌کند که اکنون بازار بسیار وضعیت مناسبی دارد و به این امید که قیمت هم چنان افزایش پیدا می‌کند، محصول را عرضه نمی‌کنند و وقتی بازار به حالت رکود درآمد و در چنین شرایطی خریداری پیدا شد، تمام تولیدکنندگان برای فروش محصول هجوم می‌آورند و موجب رکود بیش‌تر بازار و پایین آمدن نرخ خرما می‌شوند؛ بنابراین باید این عادت را از بین تولیدکنندگان خرما برداریم.

در این زمینه، خانه‌ی کشاورز چه برنامه‌ای در دستور کار دارد؟

به دنبال این هستیم تا با همکاری انجمن خرما و شرکت تعاونی سردخانه‌داران، یک مرکز خرید خرما در شرق استان دایر کنیم تا تمام تولیدکنندگان نمونه‌ای از محصول خود را در این مرکز به نمایش بگذارند و خریداران بتوانند به سهولت خرما مورد نیاز را از این مرکز خریداری کنند. راه‌اندازی این مرکز، ضمن جلوگیری از پراکندگی خرید و فروش محصول، موجب می‌شود تا بتوانیم محصول را با قیمت واقعی عرضه کنیم و همچنین بازار ناسالمی را که دلالت ایجاد می‌کنند، سامان دهی کنیم.

وظیفه‌ی اصلی خانه‌ی کشاورز ایجاد هماهنگی بین کشاورزان در بخش‌های مختلف است و در همین راستا در شرق استان هم به دنبال این هستیم تا زمینه‌ی فرآوری خرما، فرآوری ضایعات خرما و درجه‌بندی و بسته‌بندی خرما را که موجب ایجاد ارزش افزوده‌ی خرما می‌شود، ایجاد کنیم.

اندکی از وضعیت حال حاضر خانه‌ی کشاورز استان کرمان برایمان بگویید؟

خانه‌ی کشاورز سه ماه است که کار جدید خود را آغاز کرده است و بنا دارد با کشاورزان و تولیدکنندگان هماهنگ باشد. با تمام نهادهای مرتبط با بخش کشاورزی تعامل داریم و در همین مدت کوتاه بیش از ده نشست با استاندار، فرماندار، فرمانداران، بانک کشاورزی و سایر نهادهای مرتبط برگزار و اعلام موجودیت کرده‌ایم و گفته‌ایم که

اشاره: از فعالان صنعت خرما و جزو نخستین افرادی است که اقدام به احداث سردخانه و کارگاه درجه‌بندی و بسته‌بندی خرما در شرق استان کرد. وی همواره در راستای رونق صنعت خرمای استان تلاش کرده و در مجامع و جلسات مختلف به دفاع از کشاورزان و فعالان خرمای استان پرداخته است. اخیراً نیز با انتخاب در سمت دبیر اجرایی خانه‌ی کشاورز استان کرمان، در تلاش است تا با تعامل با سایر دستگاه‌ها و تشکل‌های مربوط، دغدغه‌های موجود در این بخش را سامان ببخشد. با «محمد نیک فر»، دبیر اجرایی خانه‌ی کشاورز استان کرمان در خصوص وضعیت خرمای استان، به‌ویژه شرق استان کرمان به گفت‌وگو نشستیم. (قابل ذکر است که این گفت‌وگو در تاریخ ۱۰/۳/۹۳ انجام شده و به رسم حفظ امانت، نظرات مصاحبه‌شونده عیناً در این بخش منعکس شده است.)

وضعیت حال حاضر خرمای استان، به‌ویژه شرق استان را چه‌طور ارزیابی می‌کنید، با توجه به این‌که حرف‌ها و سخنان برخی حاکی از ماندن بخشی از خرما در سردخانه‌هاست، آیا پیش‌بینی می‌کنید ماه مبارک رمضان امسال سردخانه‌های شرق استان تخلیه شود؟

در حال حاضر، حداقل ۳۰ درصد خرمای تولید سال قبل در سردخانه‌ها مانده است، اما انتظار داریم در ماه مبارک رمضان امسال، باقی‌مانده‌ی خرما از سردخانه‌ها خارج شود.

در سال‌های گذشته با توجه به راه‌اندازی سردخانه‌ها، خدمت ویژه‌ای به تولیدکنندگان شده است؛ اما مشکل این‌جاست که تولیدکنندگان به‌خاطر وجود سردخانه‌ها، همکاری لازم را در فروش به‌موقع خرما ندارند.

کشاورزان و تولیدکنندگان خرما پس از برداشت محصول و نگهداری در سردخانه‌ها، باید ۵۰ درصد تولیداتشان را در بازار روان و به‌روز به‌فروش برسانند و ۵۰ درصد دیگر را نگهدارند تا در صورت بالا رفتن قیمت، سود بیش‌تری ببرند و اگر بازار با رکود مواجه شد، ضرر و زیان کم‌تری ببینند؛ اما اکنون این اتفاق نمی‌افتد و تولیدکنندگان به امید این‌که قیمت خرما افزایش پیدا می‌کند، محصول خود را نگه می‌دارند تا این‌که بازار به شدت با رکود مواجه می‌شود و در نهایت مجبور می‌شوند محصول خود برخی اوقات با کمترین قیمت به‌فروش برسانند.

در گذشته که سردخانه‌ی وجود نداشت، کشاورزان هیچ اختیاری روی تولیدشان نداشتند. در طول سال هزینه‌های زندگی‌شان را از بازارگان می‌گرفتند و محصول را در زمان برداشت با همان قیمتی

خانه‌ی کشاورز آماده‌ی همکاری برای رونق بیش از پیش کشاورزی استان است. در تلاش هستیم تا خانه‌ی کشاورز، دو بال پرواز برای کشاورزان و مدیران استان باشد و باری را که بر دوش مسئولان اجرایی استان در بخش کشاورزی سنگینی می‌کند تبدیل به بال کند.

به راه‌اندازی کارگاه‌های درجه‌بندی و بسته‌بندی خرما اشاره کردید، بدون شک هر سرمایه‌گذاری پیش از راه‌اندازی این کارگاه‌ها، اقدام به راه‌اندازی سردخانه خواهد کرد و این در حالی است که برخی بیان می‌کنند که ایجاد سردخانه در شرق استان اشباع شده است و توجیه اقتصادی ندارد، نظر شما در این خصوص چیست؟

اکنون سرمایه‌گذاری بالایی در خصوص راه‌اندازی واحدهای مرتبط با محصول خرما شده است و در حال حاضر حدود ۱۶۴ واحد با سرمایه‌گذاری ۱۹۰ میلیارد تومان و اشتغال‌زایی ۳۳۷ نفر در این بخش راه‌اندازی شده است.

ظرفیت سردخانه‌های استان نیز ۲۵۳ هزار تن است که بخش زیادی از آن مربوط به شرق استان است و در این منطقه ایجاد سردخانه، دیگر توجیه اقتصادی ندارد، اما چون شرق استان تبدیل به چهار شهرستان شده است و فرمانداران و مدیران این شهرستان‌ها علاقه‌مند هستند که فعالان بخش اقتصادی در این شهرستان‌ها سرمایه‌گذاری کنند، پیگیر حضور بخش خصوصی برای راه‌اندازی سردخانه و نگهداری خرما هستند. البته این کار یک حسن دارد و آن این‌که هزینه‌های جانبی از جمله حمل‌ونقل کاهش پیدا می‌کند، اما به ضرر سرمایه‌گذاران است، چراکه آن واحد قبلی و نه واحد جدید با تمام ظرفیت فعالیت نخواهند کرد؛ بنابراین احداث سردخانه در ظرفیت‌های پایین توجیه اقتصادی ندارد و مسئولان این شهرستان‌ها باید واقعیت‌ها را در نظر بگیرند.

متأسفانه کار دیگری که اکنون انجام می‌شود این است که به نام بسته‌بندی و درجه‌بندی خرما مجوز می‌گیرند و فقط سردخانه را احداث می‌کنند. این اتفاق در گذشته هم افتاده است و سرمایه‌گذاران پیشین هم به نام سردخانه و کارگاه بسته‌بندی مجوز گرفته‌اند، اما فقط سردخانه را راه‌اندازی کرده‌اند و فاز دوم کار که کارگاه بسته‌بندی بوده، هم چنان معطل مانده است...

خیر! در گذشته پس از این‌که سردخانه‌ها راه‌اندازی شدند، با مسئولان استان نشست‌هایی داشتیم و طی آن بیان شد با توجه به نیازی که در خصوص کارگاه‌های بسته‌بندی و فرآوری خرما وجود دارد، به سردخانه‌های موجود، مجوز کارگاه درجه‌بندی، بسته‌بندی و فرآوری هم اعطا کنند که در شهرستان‌های بهم و برات تا حدودی این اتفاق افتاد، اما در سردخانه‌های جدیدتاسیس پس از اخذ مجوز سردخانه و کارگاه بسته‌بندی، فقط به راه‌اندازی سردخانه بسنده می‌کنند.

البته کارگاه درجه‌بندی و بسته‌بندی برای نگهداری محصول حتماً نیاز به سردخانه دارد، اما سرمایه‌گذاران نخست سردخانه را احداث می‌کنند و ایجاد کارگاه بسته‌بندی را به تعویق می‌اندازد که در برخی موارد به هیچ وجه راه‌اندازی کارگاه محقق نمی‌شود.

اگرچه من نیز به‌عنوان یک مجری طرح در مرحله‌ی نخست سردخانه را راه‌اندازی می‌کردم، چرا که سردخانه به سرعت به درآمد می‌رسد و از محل این درآمد می‌توانیم فاز دوم را اجرا کنیم. بنابراین راه‌اندازی سردخانه به‌عنوان فاز نخست طرح، عاقلانه است، اما به شرط این‌که فاز بعد که همان راه‌اندازی کارگاه بسته‌بندی است نیز اجرا شود.

ظرفیت خالی در رابطه با ایجاد کارخانه‌های فرآوری از ضایعات خرما بسیار وجود دارد، اما به‌عنوان دبیر خانه‌ی کشاورز استان گلمندم درحالی که در شرق و جنوب استان مواد اولیه‌ی این کارخانه‌های فراوان وجود دارد، چنین کارخانه‌ای با ۲۲ میلیارد تومان در تبریز احداث می‌شود و در استان برای راه‌اندازی چنین کارخانه‌ی توسط بخش خصوصی که فقط نیازمند یک میلیارد و ۷۰۰ میلیون تومان تسهیلات است، همکاری نمی‌شود.

خداوند محصولی به استان ما ارزانی داشته است که حتی ذره‌ای از آن دورریختنی نیست و مهم‌تر از آن ارزش افزوده‌ی بالای این محصول است.

تعیین مناسب‌ترین رقم گرده‌زا در رقم خرما ربی

محمدحنیف سپاهی^۱، فرشاد صادقی^۲

چکیده:

این تحقیق به منظور بررسی بهترین رقم گرده‌زا در رقم خرما ربی در شهرستان سبب و سوران، استان سیستان و بلوچستان در سال زراعی ۸۹-۸۸ انجام گرفت. در این تحقیق، از ۳ رقم گرده‌زای محلی با اسامی M.۰۰۱، M.۰۰۲، M.۰۰۳ که بیش‌ترین سطح زیر کشت ارقام در منطقه را دارند، استفاده شد. این پژوهش به صورت آزمایش فاکتوریل در قالب طرح بلوک‌های کامل تصادفی در ۳ تکرار انجام شد. در این تحقیق، ابتدا ۶ اصله درخت خرما ربی که از نظر سن، ارتفاع و قدرت باردهی دارای شرایط یکسانی بودند، انتخاب شدند. در هر درخت تعداد ۹ خوشه با در نظر گرفتن نسبت برگ به خوشه ۱۲ به ۱ انتخاب و بقیه‌ی خوشه‌ها حذف شدند. هر دو درخت یک تکرار و هر خوشه یک تیمار در نظر گرفته شد. ساعت گرده‌افشانی برای همه‌ی تیمارها یکسان (۱۰ صبح) انتخاب گردید. در زمان بررسی فاکتورهای آزمایشی، تعداد ۲۰ میوه از هر خوشه به‌طور تصادفی انتخاب و فاکتورهای pH، TSS، اسیدیته و قند کل، قند احیا، ساکارز، وزن، قطر و طول هسته و میوه در سه مرحله‌ی خلال (خارک)، رطب و خرما مورد اندازه‌گیری قرار گرفتند. نتایج نشان داد که رقم گرده‌زای M.۰۰۱ بهتر از دو رقم دیگر بود.

۱. اداره‌ی تولیدات دامی و گیاهی، مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان سبب و سوران، استان سیستان و بلوچستان
۲. استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز
Email: hanif434@yahoo.com

کاربرد اسپرمیدین و پوترسین و تاثیر آن بر زمان و میزان میوه‌بندی خرما کبکاب

کبری توکلی^۱، مجید راحمی^۲، نوذر منفرد^۲

چکیده

به منظور بررسی اثر پلی‌آمین‌ها (پوترسین و اسپرمیدین) بر زمان و میزان میوه‌بندی خرما کبکاب، این پژوهش در سال ۸۹ و ۹۰ بر روی درخت خرما با شرایط یکسان در مرکز تحقیقات استان بوشهر انجام گرفت. سه و شش هفته بعد از گرده‌افشانی خوشه‌های انتخاب‌شده بر روی درخت با پوترسین و اسپرمیدین با غلظت‌های (۰/۱، ۱ میلی‌مولار) مخلوط‌بندی گردید. نتایج آزمایش نشان داد کم‌ترین ریزش (۱۵ درصد) مربوط به تیمار پوترسین (۰/۱، ۱ میلی‌مولار) و بیش‌ترین ریزش (۴۲/۴ درصد) مربوط به تیمار شاهد بود. بیش‌ترین عملکرد (۱۲/۸ درصد) نسبت به شاهد مربوط به تیمار اسپرمین، یک میلی‌مولار بود که با تیمار شاهد دارای اختلاف معنی‌داری بود. کم‌ترین TSS (۲۰/۵ درصد) مربوط به تیمار اسپرمیدین یک میلی‌مولار که در تأخیر زمان رسیدن نقش بسزایی داشت و ۱۷ روز رسیدن را به تأخیر انداخت و بالاترین TSS مربوط به تیمار شاهد (۴۶ درصد) بود. کلیه تیمارها نسبت به شاهد ضمن افزایش حجم و وزن میوه بر روی کیفیت اثر چشمگیری داشتند.

۱. کارشناس ارشد باغبانی
۲. استاد بخش باغبانی دانشگاه شیراز
۳. دانشیار موسسه آموزش عالی علمی کاربردی جهاد کشاورزی استان بوشهر

k_tavakoli1355@yahoo.com

می‌شود، برداشت می‌کنیم و اگر به همین نحو ادامه پیدا کند، در شرق استان هم با بحران کم‌آبی مواجه می‌شویم. اما همان‌طور که گفتیم، تشکل آببران در اتاق بازرگانی تشکیل شده و به‌جدا ایستاده‌ایم تا آموزش‌های لازم را به افراد و کشاورزانی که از آب استفاده می‌کنند، ارایه دهیم.

در خصوص انتقال بسته‌بندی از باغ به سردخانه، نظر شما چیست و برای ترویج این فرهنگ و بهبود بسته‌بندی خرما چه باید کرد؟

البته بسته‌بندی خرما از گذشته تاکنون پیشرفت قابل توجهی داشته است. ابتدا محصول پس از برداشت در برگ خرما بسته‌بندی می‌شد و سپس بسته‌بندی در حلب، جایگزین بسته‌بندی در برگ خرما شد. ضمن این‌که کارتن‌های بسته‌بندی هم سیر صعودی و پیشرفت خوبی داشته؛ اما وضعیت موجود رضایت‌بخش نیست و به‌ویژه برای بسته‌بندی محصولات صادراتی باید چاره‌ای اندیشیده شود. در این راستا، نیاز به سرمایه‌گذاری کلان است. سرمایه‌گذاران بخش درجه‌بندی و بسته‌بندی خرما باید اول فصل خرما را از باغ‌دار خریداری و در سردخانه نگهداری کنند، سپس با دستگاه‌های پیشرفته و تکنولوژی جدید محصول را درجه‌بندی و بسته‌بندی و به مرور به بازار عرضه کنند که برای چنین کاری نیاز به حجم سرمایه‌ی بالایی است و اگر کمک دولت نباشد، از توان سرمایه‌گذاران موجود در این بخش خارج است.

باید خرما پس از برداشت در سبدهای ۵ کیلویی و ۱۰ کیلویی جمع‌آوری و در سردخانه نگهداری شود که خوشبختانه بخش قابل‌توجهی از باغ‌داران تشویق شده‌اند و این کار را انجام می‌دهند؛ ضمن این‌که الان به‌دنبال این هستیم تا با استفاده از کارشناسان متخصص، دوره‌های آموزشی در بخش‌های مختلف از جمله انتقال بسته‌بندی از باغ به کارگاه، برای کشاورزان برگزار کنیم.

درجه‌بندی و بسته‌بندی خرما از اهمیت بالایی برخوردار است و اگر محصول در بسته‌های شکلی بسته‌بندی شود، خریداران با رغبت بیشتری محصول را خریداری می‌کنند؛ ضمن این‌که وقتی بسته‌بندی زیبا و بر اساس سلیقه‌ی مشتری باشد، بازار بهتری خواهد داشت. اما همان‌طور که گفتیم، این کار نیاز به سرمایه‌ی بالایی دارد و بانک‌ها باید فعالان این بخش را کمک کنند که با شرایط فعلی سود و مدت بازپرداخت تسهیلات بانک‌ها، چنین کاری امکان‌پذیر نیست. تسهیلات سرمایه‌ی در گردش در کشورهای پیشرفته با ۲ درصد سود و بازپرداخت ۳۰ ساله به سرمایه‌گذاران اعطا می‌شود و در کشور ما با ۲۴ درصد سود و ۶ ماه بازپرداخت، و این قابل قبول نیست. در بخش تسهیلات بانکی مشکل داریم و آقای استاندار باید به مدیران عامل بانک‌های استان گوشزد کنند که اگر شرکتی بدهی و چک برگشتی ندارد، به کمک آن شرکت بروند؛ اما این اتفاق نمی‌افتد و گاهی اوقات برای اخذ یک تسهیلات باید ۱۸ ماه مسیر بانک را طی کنی و باز هم به نتیجه نمی‌رسی!

چه دلیلی دارد طرخی که ۳۰ هزار تن مواد اولیه‌اش در استان موجود است و از جمله اولویت‌های استان محسوب می‌شود، به‌خاطر تسهیلات بانکی ۵ سال معطل بماند.

در این خصوص، حتی حاضر به مناظره‌ی تلویزیونی با مدیران بانک‌ها هستیم و تا آخر پای گفته‌هایم ایستاده‌ام.

سخن آخر...

طی مدتی که از آغاز فعالیت خانه‌ی کشاورز می‌گذرد، تلاش‌های زیادی در رابطه با برقراری تعامل با دستگاه‌های مربوط انجام داده‌ایم. در این راستا ارایه‌ی گوی کشت توسط خانه‌ی کشاورز و با همکاری نهادهای مربوط از دیگر فعالیت‌هایی است که خانه‌ی کشاورز در دستور کار دارد.

خانه‌ی کشاورز، به‌ویژه آقای دکتر کلاتری دبیرکل این خانه، به‌دنبال این است تا تعامل خوبی بین کشاورزان و نهادهای مرتبط ایجاد شود، به‌گونه‌ای که خانه‌ی کشاورز منشأ اثر باشد و در همین راستا، در استان نیز خانه‌ی کشاورز آماده‌ی همکاری با استانداری، اتاق بازرگانی و انجمن خرما، جهاد کشاورزی، صنعت، معدن و تجارت و بانک کشاورزی است و امیدواریم با تعامل و همکاری همه‌ی دست‌اندرکاران بخش کشاورزی، شاهد رونق این بخش در سطح استان باشیم.

پس از درجه‌بندی و بسته‌بندی خرما باکیفیت، از ضایعات باقی‌مانده‌ی خرما می‌توانیم محصولاتی از جمله خمیر خرما، شیرینی خرما، سرکه‌ی خرما، انواع شیرینی‌ها، شکلات خرما، لواشک خرما، چیپس خرما، عسل خرما و... تولید کنیم که ارزش افزوده‌ی بسیار بالایی ایجاد می‌کند.

در شرق استان سالیانه بیش از ۳۰ هزار تن ضایعات میوه‌ی خرما وجود دارد که با ایجاد کارخانجات فرآوری، این ضایعات به‌جای این‌که خوراک دام شود، تبدیل به ارزش افزوده‌ی بالایی برای استان خواهد شد، بنابراین باید در این بخش سرمایه‌گذاری کالشی شود.

این موضوع در زمینه‌ی ضایعات سردرختان خرما هم صدق می‌کند...

بله، در بخش ضایعات سردرختان خرما هم وضع همین‌گونه است. سالانه درختان خرما دویار هرس و ضایعات آن سوزانده می‌شود که با راه‌اندازی کارخانه‌های تولید و فرآوری ضایعات سردرختان خرما، می‌توانیم با تولیدات محصولاتی از جمله نئوپان و ام‌دی‌اف ارزش افزوده‌ی بالایی داشته باشیم.

به نظر شما چرا در این زمینه تاکنون سرمایه‌گذاری قابل توجهی نشده است؟

باید برای پرهیز از تنگ‌نظری و حاشیه‌سازی برای افراد و کارآفرینان موفق، در استان کرمان فرهنگ‌سازی شود و افرادی که در این راستا تلاش می‌کنند باید حمایت شوند، نه این‌که به‌خاطر دریافت تسهیلات مدتها معطل بمانند.

البته از افرادی که تلاش کردند تا آقای رزم‌حسینی به‌عنوان یک مرد اقتصادی استاندار کرمان شود، تشکر می‌کنم. مثلث اقتصادی آقای استاندار که توسط بسیاری از استان‌های کشور الگو برداری شده است، طرح بسیار راه‌گشایی است. استاندار کرمان براساس این طرح همه‌ی ارکان حکومت و بخش خصوصی را برای رونق استان دعوت کرده‌اند و خوشبختانه مدجانه‌ی پیگیر اجرای مثلث اقتصادی در استان هستند و امیدواریم با جدیت آقای رزم‌حسینی در حل مشکلات بخش خصوصی، ایجاد کارخانه‌های بزرگ فرآوری خرما در استان محقق شود.

یکی از مشکلات و دغدغه‌های استان کرمان در حال حاضر معضل کم‌آبی است، در چنین شرایطی بسیاری از کشاورزان در شرق استان از آبیاری سنتی و غرق‌آبی استفاده می‌کنند، در این خصوص نظر شما چیست؟

در خصوص بحران آب هم باید چاره‌ای اندیشیده شود که در این زمینه با همکاری اتاق بازرگانی و با تشکیل انجمن آببران در تلاش هستیم تا وضعیت مصرف آب در بخش کشاورزی در استان بهبود پیدا کند.

استان با بحران بی‌آبی روبه‌روست و به‌ویژه ۹۶ درصد از آب استحصالی در بخش کشاورزی استفاده می‌شود. البته هزینه‌ی آبیاری سنتی چندین برابر آبیاری نوین است و در این زمینه کشاورزان پای کار و آماده هستند، از سوی دیگر دولت اعلام کرده است که برای اجرای آبیاری نوین، ۸۵ درصد تسهیلات بلاعوض پرداخت می‌کند، اما اکنون دو سال است که حتی یک ریال اعتبار برای این منظور به استان تخصیص پیدا نکرده است.

پیونده‌ی ده‌ها و صدها طرح آبیاری نوین آماده است، ولی خبری از اعتبار نیست که امیدواریم با همت رییس‌جمهور، وزیر جهاد کشاورزی، دبیرکل خانه‌ی کشاورز و استاندار کرمان اعتبارات تأمین و این مشکل حل شود.

اگر بهره‌برداران به صورت بهینه از آب استفاده نکنند، نه‌تنها نسل‌های آینده، بلکه نسل امروز با مشکل کم‌آبی و بی‌آبی مواجه خواهند شد.

خوشبختانه شرق استان از نظر تأمین آب کشاورزی با تمام نقاط کشور متفاوت است. تأمین آب کشاورزی در سایر نقاط کشور ۸۰ درصد از آب‌های زیرزمینی و چاه عمیق است و در شرق استان ۸۰ درصد از آب فلات تأمین می‌شود، اما این آب متعلق به نسل‌های آینده هم هست و باید به شکل بهینه مصرف شود.

هم‌اکنون شاید ۵ تا ۶ هزار چاه غیرمجاز در منطقه‌ی شرق استان حفر شده است و ده برابر میزانی که آب وارد سفره‌های زیرزمینی

مقداد تکلوزاده
دبیر کمیسیون کشاورزی
اتاق کرمان

بسته‌بندی تغییر یافته

(MAP: Modified Atmosphere Packaging)

کشور ایران در حال حاضر از نظر تولید خرما در ردیف چهار کشور اول جهان قرار دارد؛ این در حالی است که از نظر ارزش صادراتی در رتبه‌ی پایینی در مقایسه با سایر کشورهای صادرکننده قرار دارد. خرما یکی از محصولات مهم مناطق گرمسیری کشورهای آسیای مرکزی است که به دلیل ترکیبات و خواصش، میوه‌ای منحصر به فرد محسوب می‌شود و یکی از منابع مهم قند طبیعی به حساب می‌آید.

خرما به لحاظ ایجاد امنیت غذایی، اشتغال، درآمدزایی، حفظ محیط زیست و توسعه‌ی پایدار کشاورزی، یک محصول استراتژیک است. به رغم اهمیت خرما و پتانسیل‌های بالای کشور در تولید آن، هنوز کار جدی در زمینه‌ی بهره‌برداری مناسب و ارتقای کیفیت این محصول انجام نشده است.

از علل عمده‌ی پایین بودن کیفیت خرمای ایران، وضعیت نامناسب بسته‌بندی و درجه‌بندی، عدم رعایت موازین بهداشتی، نداشتن استانداردهای بین‌المللی و رقابت بی‌رویه‌ی صادرکنندگان می‌باشد. البته رقابت روزافزون سایر کشورهای تولیدکننده‌ی خرما نیز که به‌طور پیوسته جهت عرضه‌ی محصول بهتر و مرغوب‌تر کوشش می‌کنند در تشدید این وضعیت نامطلوب تاثیر زیادی دارد. برخی از ارقام خرمای ایران از قبیل پیارم، مضافتی و کیکاب بسیار مرغوب و از بهترین خرماهای جهان محسوب می‌شوند. رقم سایر یا استمران نیز از نظر صادرات با اهمیت می‌باشد.

از این رو، هدف از این تحقیق، استفاده از بسته‌بندی به روش اتمسفر اصلاح‌شده به منظور ارزیابی عملکرد این نوع از بسته‌بندی بر خرماهای مذکور بوده است.

در دنیا حدود ۲۰۰ رقم خرما وجود دارد که ۱۲۰ رقم آن تا به حال شناخته شده و مورد مطالعه قرار گرفته‌اند. خرمای ایران در انواع نسبتاً زیادی تولید می‌شود که براساس اطلاعات و منابع موجود، بالغ بر ۱۰۰ رقم مختلف است. ارقام مختلف درخت خرما از نظر صفات تشریحی و فیزیولوژیکی با یکدیگر تفاوت‌هایی دارند؛ از جمله گل دادن، بلندی و کوتاهی درخت، رنگ، شکل، اندازه و تعداد برگچه‌ها، مشخصات خوشه‌ی میوه، اتصال برگچه‌ها به محور اصلی و زاویه‌ی اصلی برگ‌ها با تنه‌ی درخت، زودرس یا دیررس بودن میوه و میزان قند و رطوبت و طعم. البته فقط ارقامی که ویژگی‌های مطلوبی نظیر زودرسی، دیررسی، بازده محصول، مقاومت در برابر شوری، بیماری، آفات و رطوبت و غیره دارند، تکثیر می‌شوند.

ارقامی که در حال حاضر در کشورهای مختلف مطرح هستند در جدول ۱ مطرح شده‌اند.

علاوه بر میوه‌ی خرما، همه‌ی قسمت‌های دیگر درخت خرما نیز به شرح زیر مورد استفاده قرار می‌گیرند:

از غلاف خوشه‌ی خرما، عرقی به نام تارونه (کاشکیلو) تهیه می‌شود که مصارف دارویی دارد. هسته‌ی خرما پس از آسیاب

کشور	رقم
الجزایر	دجله نور، غرضی ^۲
عراق، بغداد	زاهدی، خستوی ^۲
عراق، بصره	استمران، حلاوی، خضراوی
لیبی	خضراوی
تونس	دجله نور، فاطمی
عربستان سعودی	روزیز، خونیزی، خولاصی
ایران	پیارم، مضافتی، کیکاب، گرینه، مرداستنگ

کردن می‌تواند برای تغذیه‌ی دام به کار رود. از شاخه و برگ درخت خرما در صنایع کاغذسازی و صنایع دستی مانند کیف، سبد، حصیر، طناب و امثال آن و همچنین برای پوشش سقف خانه‌ها استفاده می‌شود. از ضایعات میوه‌ی خرما در صنایع تبدیلی و شیرینی‌سازی استفاده می‌گردد. در سال‌های اخیر، با افزایش نگرانی در مورد سلامت و آسایش فردی که بخشی از آن به احیای حس «برگشت به طبیعت» برمی‌گردد و نیز تقاضای رو به افزایش برای فرآورده‌های باکیفیت «نزدیک به تازه»، بسیاری از روش‌های نوین نگهداری توسعه یافته‌اند. از جمله‌ی این روش‌ها، بسته‌بندی با اتمسفر اصلاح‌شده است. بسته‌بندی تحت اتمسفر اصلاح‌شده طبق تعریف به‌نوعی از بسته‌بندی گفته می‌شود که در آن، ترکیب گازهای مورد استفاده در فضای بسته‌بندی به منظور افزایش ماندگاری ماده‌ی غذایی در مقایسه با ترکیب معمول موجود در هوا تغییر یافته است. درصد گازهای موجود در اتمسفر به‌طور طبیعی ۷۹ درصد نیتروژن، ۲۰/۹۶ درصد اکسیژن و ۰/۰۴ درصد دی‌اکسید کربن می‌باشد که در طی این نوع از بسته‌بندی، درصد این گازها دستخوش تغییر می‌شود.

خرما به لحاظ ایجاد امنیت غذایی، اشتغال، درآمدزایی، حفظ محیط زیست و توسعه‌ی پایدار کشاورزی، یک محصول استراتژیک است. به رغم اهمیت خرما و پتانسیل‌های بالای کشور در تولید آن، هنوز کار جدی در زمینه‌ی بهره‌برداری مناسب و ارتقای کیفیت این محصول انجام نشده است. از علل عمده‌ی پایین بودن کیفیت خرمای ایران، وضعیت نامناسب بسته‌بندی و درجه‌بندی، عدم رعایت موازین بهداشتی، نداشتن استانداردهای بین‌المللی و رقابت بی‌رویه‌ی صادرکنندگان می‌باشد. البته رقابت روزافزون سایر کشورهای تولیدکننده‌ی خرما نیز که به‌طور پیوسته جهت عرضه‌ی محصول بهتر و مرغوب‌تر کوشش می‌کنند در تشدید این وضعیت نامطلوب تاثیر زیادی دارد.

تاکون این نوع بسته‌بندی به منظور نگهداری گوشت، میوه و سبزی‌ها، نان و مواد غذایی آماده، استفاده شده است. به علت نبود گازهای سمی و مخاطره‌انگیز و نیز عدم استفاده از تشعشعات ناشناخته (مانند آنچه در استفاده از مایکروویو رخ می‌دهد) و ارضای تقاضای مصرف‌کننده، این روش مورد توجه قرار گرفته است.

بسته‌بندی با اتمسفر اصلاح‌شده مناسب، می‌تواند میزان تنفس فرآورده و تولید اتیلن را کاهش داده و در نهایت، پدیده‌ی رسیدگی فیزیولوژیکی آن را به تاخیر بیندازد، رشد ریزسازواره‌های بیماری‌زا را کند کرده، حشره‌ها را کنترل و مهار کند و در نتیجه، ایجاد تغییرات نامطلوب (ناشی از عوامل ریزسازواره و غیرریزسازواره) در محصول را به مقدار قابل توجهی کاهش دهد.

مزایای استفاده از بسته‌بندی تحت اتمسفر اصلاح‌شده:

- افزایش زمان ماندگاری محصولات در نتیجه‌ی کاهش مقدار ضایعات
- جلوگیری از شکسته شدن کلروفیل و کاهش فعالیت آنزیمی در نتیجه‌ی تاخیر در قهوه‌ای شدن آنزیمی

- حفظ کیفیت
- کاهش استفاده از مواد نگهدارنده
- کندکردن رشد یا از بین بردن ریزسازواره‌ها
- کنترل و مهار حشره‌ها
- کاهش ساییدگی و خراش در سطح محصول با جلوگیری از تماس مستقیم بین محصول و ماده‌ی مورد استفاده برای حمل و نقل محصول
- بهبود شرایط بهداشتی با کاهش انتقال آلودگی به محصول و ماده‌ی مورد استفاده برای حمل و نقل و توزیع
- حفظ رطوبت نسبی بالا و کاهش تلفات آبی
- قابلیت نمایش بهتر محصول برای عرضه به مصرف‌کننده
- جداسازی راحت‌تر قطعات برش خورده از هم

روش‌های ایجاد اتمسفر اصلاح‌شده در محصول: ترکیب اتمسفر اصلاح‌شده برای محصول بایستی طوری انتخاب شود که ضمن به حداکثر رساندن مدت ماندگاری محصول، سلامت و کیفیت محصول را نیز حفظ کند. اتمسفر گازی بهینه برای هر محصول بایستی از طریق یک سری آزمون‌های انبارداری تعیین شود. در این راستا، باید خصوصیات عمومی محصول نظیر خواص فیزیکی، شیمیایی و میکروبیولوژیکی آن، که بر کیفیت و ماندگاری محصول تاثیر می‌گذارد، تعیین شود. سپس براساس آن شرایط بهینه برای محصول بایستی با توجه به بهترین روش استفاده از بسته‌بندی با اتمسفر اصلاح‌شده تعیین گردد. در بیش‌تر موارد نیتروژن به‌عنوان یک گاز پرکننده مورد نیاز است.

اتم‌سفر اصلاح‌شده‌ی مورد نظر در داخل بسته‌بندی به دو روش فعال و انفعالی ایجاد می‌شود:

در روش انفعالی در واقع اتمسفر مورد نظر به صورت انفعالی در اثر مصرف اکسیژن و تولید دی‌اکسید کربن طی فرایند تنفس حاصل می‌شود و شیب غلظتی در دو سمت پوشش بسته‌بندی ایجاد می‌کند که تولید یک نیروی رانشی برای حرکت گاز به داخل و خارج بسته‌بندی ایجاد می‌شود. در این حالت، آگاهی از خصوصیات تنفسی و انتشاری گاز در محصول و همچنین خصوصیات نفوذپذیری به گاز پوشش به کار رفته برای بسته‌بندی ضروری می‌باشد. به‌علت اینکه به‌راحتی نمی‌توان اتمسفر بسته را به روش انفعالی کنترل کرد، ایجاد اتمسفر اصلاح‌شده به‌صورت فعال مطلوب‌تر است. در این روش اتمسفر مورد نظر با خارج کردن هوای معمولی از بسته با استفاده از تجهیزات سریع گازدهی یا ایجاد خلاء و جایگزینی سریع مخلوط گازی به جای هوای معمولی به‌وجود می‌آید.

عملیات بسته‌بندی

مواد مورد استفاده برای بسته‌بندی شامل دو بخش می‌شوند:

الف- گازها که باید دارای خلوص بالا و مناسب برای غذا باشند، به‌صورت مخلوط آماده یا در کیسه‌های جداگانه ب- ظروف که در آن‌ها ماده‌ی غذایی جای می‌گیرد. این ظروف ممکن است از جنس سخت، نیمه‌سخت، بسیاری (پلیمرهای) انعطاف‌پذیر، پوشش‌های منفذدار یا با سوراخ‌های کوچک باشند.

ظروف سخت می‌توانند از جنس موادی نظیر پلی‌اتیلن، پلی‌پروپیلن و پلی‌اتیلن، سولفان، پلی‌وینیلیدین کلراید و استات سلولز باشند که به روش حرارتی و یا با تزریق داخل قالب شکل گرفته باشند. مواد کمکی بسته‌بندی

بسته‌بندی با اتمسفر اصلاح‌شده با ترکیب گاز دی‌اکسیدکربن ۲۰ درصد و اکسیژن ۸۰ درصد و استفاده از ترکیب بسته‌بندی پلی‌اتیلن و پلی‌امید بیش‌ترین تاثیر را بر خصوصیات خرما با رطوبت بالا (۲۵ تا ۴۰ درصد مثل خرما مردانگ و مضافتی) داشت و از بین تیمارهای مورد استفاده بسته‌بندی با اتمسفر اصلاح‌شده با ترکیب گاز دی‌اکسیدکربن ۸۵ درصد، اکسیژن ۱۳ درصد و گاز پرکننده نیتروژن به همراه استفاده از ترکیب بسته‌بندی پلی‌اتیلن و پلی‌امید، بیش‌ترین تاثیر را بر خصوصیات مورد آزمایش خرماهای با رطوبت پایین (پیارم، خاصویی و کریمته) داشت. این تیمار گازدهی منجر به کاهش شکرک زدن و ترشیدگی خرما از نظر آماری، کاهش شمارش کپک و مخمر و کاهش قابل توجهی در حشره‌ها و بی‌تاثیر بر تغییر رنگ و افزایش ۵۰ روزه‌ی عمر نگهداری محصول خارج از سردخانه شد.

شرایط ذکرشده برای وارته‌های مختلف، شرایط بهینه نگهداری هر کدام می‌باشد اما با توجه به تغییر بودن میزان رطوبت خرما در مناطق مختلف برداشت محصول، ممکن است این شرایط تغییر یابد با این حال پیشنهاد مشخص نگارنده استفاده از ترکیب گاز دی‌اکسیدکربن ۲۰ درصد و اکسیژن ۸۰ درصد و ترکیب بسته‌بندی پلی‌اتیلن و پلی‌امید جهت کاهش ترشیدگی خرما مردانگ و مضافتی و استفاده از ترکیب گاز دی‌اکسیدکربن ۸۵ درصد، اکسیژن ۱۳ درصد و گاز پرکننده نیتروژن به همراه استفاده از ترکیب بسته‌بندی پلی‌اتیلن و پلی‌امید جهت کاهش حشرات و آفات انباری در وارته‌های پیارم، خاصویی و کریمته می‌باشد.

یکی از مزیت‌های روش اتمسفر اصلاح‌شده سرمایه‌گذاری ثابت مناسب جهت راه‌اندازی این خط تولید در کنار سایر روش‌های بسته‌بندی می‌باشد و علاوه بر ایجاد اشتغال حداقل ۶ نیروی کارگری و یک تکنیسین متخصص باعث ایجاد رونق بیش‌تری در صنعت خرما منطقه گردیده و اعتماد و تمایل مصرف‌کننده به خرید خرما را افزایش می‌دهد و از همه مهم‌تر، با انجام هزینه‌ای در حدود ۵۰۰۰۰ ریال برای هر بسته‌بندی، می‌توان ارزش افزوده‌ی حاصل از فروش کالا با قیمت و حجم بیش‌تر را به دست آورد و هزینه‌های حاصل از انبارداری کالا در شرایط سردخانه‌ای و ارسال بار با کانتینرهای یخچال‌دار را کاهش داده و از این طریق محدودیت‌های صادرات و ارسال بار و نگهداری آن در مارکت‌ها بسیار کاهش می‌یابد.

پاورقی:

- ۱-Gharse
- ۲-Khastawai
- ۳-Microorganisms
- ۴- Food grade
- ۵- Hazard Analysis Critical Control Point (HACCP)
- ۶- Mixer
- ۷- World Trade Organization (WTO)

یکبار تا ۳ ماه در ۳ تکرار تغییرات وزن خشک، درصد رطوبت، اسیدیته و pH، شمارش کلی باکتری‌ها و تعیین تعداد پرگنه‌های کپک‌ها و مخمرها، فعالیت آبی و بریکس مطابق روش‌های مورد اشاره در فصل قبل تعیین گردید. همچنین تست‌های ارگانولپتیکی (ارزبایی‌های چشایی و بویایی) توسط ۱۵ نفر افراد متخصص و خبره در قالب پرسش‌نامه در هر سری انجام گرفت.

صفات اندازه‌گیری‌شده

در هر مرحله از نمونه‌برداری، پس از خروج میوه‌ها از داخل کیسه‌های بسته‌بندی، صفات کمی و کیفی زیر در آن‌ها مورد ارزبایی قرار گرفت:

۱. اندازه‌گیری رطوبت
۲. اندازه‌گیری فعالیت آبی
۳. اندازه‌گیری pH
۴. تعیین تعداد حشره‌های زنده و لارو
۵. شمارش پرگنه‌های کپک و مخمر
۶. تعیین تعداد خرماهای تغییر رنگ یافته
۷. تعیین تعداد خرماهای شکرک‌زده

نتیجه‌گیری کلی و جمع‌بندی

خرمای با رطوبت بالا (۲۵ تا ۴۰ درصد، مردانگ و مضافتی) دارای بافت نرم و منحصر به فردی است که این امر سبب می‌گردد که میکروارگانیسم‌ها با مصرف قند خرما که عموماً به صورت قند اینورت می‌باشد، تولید اسید نمایند. همچنین فعالیت‌های آنزیم‌های موجود در میوه در مدت زمان نگهداری محصول سبب می‌گردد که ضمن تولید اسید استیک و اسید لاکتیک، باعث کاهش عمر نگهداری محصول شده و از بازار پسندی آن کاسته شود. گاهی نیز رشد و تولید مثل آفات انباری (حشرات و...) در محصولات با رطوبت کم‌تر از ۲۰ درصد (پیارم، خاصویی و کریمته) مشکلات بهداشتی را به وجود می‌آورد، بنابراین با تغییر اتمسفر بسته‌بندی‌های خرما می‌توان از رشد میکروارگانیسم‌ها جلوگیری کرده و فعالیت آنزیم و آفات انباری را محدود نمود؛ با این حال درصد گازهای موجود در بسته‌بندی محصول می‌تواند در مدت زمان نگهداری و کیفیت نهایی بافت و طعم محصول تاثیرگذار باشد.

در عین حال، بررسی نگارنده از منابع علمی موجود حاکی از انجام پژوهش‌های محدودی در ارتباط با کاربرد اتمسفر اصلاح‌شده در خرما است. با توجه به اهمیت راهبردی خرما در صادرات غیرنفتی و ارزآوری این محصول، خاصه با توجه به درخواست عضویت جمهوری اسلامی ایران در سازمان تجارت جهانی، انجام پژوهش‌هایی برای حفظ کیفیت، سلامت و در نتیجه افزایش ماندگاری این محصول ضروری است.

بررسی یافته‌های به‌دست‌آمده از پژوهش فوق، نشان‌دهنده‌ی این است که از بین تیمارهای مورد استفاده

نظیر جذب‌کننده‌های رطوبت، جذب‌کننده یا تولیدکننده‌های اکسیژن و دی‌اکسیدکربن ممکن است در بسته‌بندی ظروف سخت و نیمه‌سخت وجود داشته باشند.

بسیارهای انعطاف‌پذیر رایج‌ترین مواد مورد استفاده در بسته‌بندی به روش اتمسفر اصلاح‌شده هستند. این پوشش‌ها محدوده‌ی وسیعی از ویژگی‌های نفوذپذیری به گاز، بخار آب، قابلیت کشش و خصوصیات ضد مه را از خود نشان می‌دهند. انتشار گاز از فیلم بسته‌بندی به عواملی مانند ساختمان پوشش یا فیلم، نفوذپذیری به گازهای مختلف، ضخامت، مساحت و همچنین اختلاف غلظت و فشار گازها در دو سمت فیلم بستگی دارد. همچنین دما و رطوبت نسبی بر خصوصیات انتشاری فیلم‌ها تاثیرگذار هستند.

عمولاً برای بسته‌های سبزی و میوه از فیلم‌های پلی‌اتیلن و پلی‌وینیل کلراید استفاده می‌شود. پلی‌استرین نیز استفاده می‌شود اما به علت نفوذپذیری بسیار کم به گازها برای فرآورده‌هایی که سرعت تنفس پایینی دارند استفاده می‌شود. کنترل دما از اهمیت خاصی در زمان استفاده از این نوع بسته‌بندی برخوردار است به طوری که این بسته‌بندی زمانی موثر است که دمای مناسب استفاده شود. دریافت مواد اولیه با کیفیت مناسب و رعایت شرایط بهداشتی در طی بسته‌بندی منجر به کارآیی بالاتر این نوع بسته‌بندی می‌شود.

به منظور تضمین کارآیی این نوع بسته‌بندی درزبندی باید بدون نقص صورت گیرد تا در زمان نگهداری آلودگی ثانویه از این طریق ایجاد نشود و نیز ترکیب هوای موجود در بسته تغییر نکند، و ارزبایی بار میکروبی قبل و بعد از بسته‌بندی به منظور اجرای سامانه‌ی تجزیه‌ی خطر در نقاط کنترل بحرانی الزامی می‌باشد. حجم فضای خالی بسته باید کافی باشد تا مقادیر ضروری گازها برای مدت نگهداری مطلوب محصول وجود داشته باشد. دستور استفاده و نگهداری از محصول باید به صورت خوانا و واضح روی بسته‌بندی قید شود. همچنین روش‌های نگهداری محصول باقی‌مانده پس از باز شدن بسته، برای جلوگیری از استفاده ناصحیح مصرف‌کننده بایستی ذکر گردد.

روش اعمال بسته‌بندی با اتمسفر اصلاح‌شده

ابتدا کیسه با دست باز شده و پس از قرار دادن میوه‌ها در آن، کیسه در محفظه‌ی خلاء و در جایگاه حاوی نازل‌های ورودی گاز قرار گرفت. روش عمل دستگاه به این صورت است که با بسته شدن در محفظه، پمپ خلاء فعال شده و بسته از هوا تخلیه می‌شود، سپس بسته سریع با مخلوط گازی مورد نظر پر شده و عمل دوخت انجام می‌گیرد. گازهای خالص اکسیژن، دی‌اکسیدکربن و نیتروژن، از کیسول‌های جداگانه به نسبت مورد نظر در مخلوط کن ترکیب و به‌وسیله‌ی لوله ای از پشت دستگاه وارد شده و وارد بسته می‌شود.

جهت بررسی شاخص‌های کیفی تیمارها و شاهد هر هفته

مقاله

احمد فرید
رئیس کمیته باغبانی
انجمن خرمای استان کرمان

میزان تاثیر موش کش لانی رات و اکتوسین- سی علیه موش ورامین و انباری در کرج و جیرفت

استفاده کرد.

آزمایش تأثیر چند سم ضد انعقادی و فسفر دوزنگ، روی موش‌های *N. indica* و *R. norvegicus* در آزمایشگاه بخش تحقیقات جانورشناسی موسسه تحقیقات آفات و بیماری‌های گیاهی در شرایط غیر انتخابی *No choice feeding* صورت پذیرفت. در این‌جا میانگین روزهایی که موش‌های *N. indica* اثر خوردن سم از بین رفتند برای هر سم عبارت بود از *Bromadiolone* ۴/۷۵ روز، *Brodifacoum* ۴/۲۵ روز، *Zinc Phosphide* ۱/۲۵ روز، *Chlorophacinone* ۶ روز. در آزمایش دوم که روی موش‌های *R. norvegicus* با همان شرایط قبلی در آزمایشگاه انجام گردید میانگین تلفات برای سموم فوق‌الذکر به ترتیب: ۵، ۰/۱۴، ۲۵/۵ و ۶/۲۵ روز بود. همچنین تأثیر سموم فوق در شرایط صحرایی روی موش *N. indica* در باغ‌های میوه‌ی کرج و مرکبات جیرفت که به ترتیب مناطق سردسیر و نیمه‌گرمسیر بودند بررسی گردید. درصد تلفات موش *N. indica* در باغ‌های کرج به ترتیب برای *Brodifacoum* ۸۸/۴ درصد، *Bromadiolone* ۸۷/۴ درصد، فسفر دوزنگ ۷۰/۱۸ و اکتوسین سی ۸۶/۳ درصد، بوده است. تلفات ایجاد شده در باغ‌های جیرفت برای سموم فوق‌الذکر به ترتیب عبارت از ۹۰/۱۳، ۸۸/۶ و ۸۵/۱۵ درصد بوده است. طیف عمل موش‌کش برومادیولون بسیار وسیع است و به‌طور موثر در مزارع، انبارهای مواد غذایی و دیگر مناطق آلوده موش‌ها را کنترل می‌کند. این سم برای ذائقه‌ی جوندگان دلچسب بوده و آن‌ها را به سوی خود جلب می‌کند. این امر در آزمایش‌های صحرایی کرج و جیرفت نیز به اثبات رسید زیرا مشاهده گردید موش‌ها

بسیاری از جوندگان از آفات مهم محصولات کشاورزی و انباری در جهان به‌شمار می‌آیند. از جوندگان بسیار مضر در ایران دو موش *R. norvegicus* (موش قهوه‌ای) و *N. indica* (موش ورامین) را می‌توان نام برد. موش ورامین به‌خصوص در منطقه‌ی جیرفت که از قطب‌های مهم کشاورزی کشور به‌شمار می‌آید در باغ‌ها، نخلستان‌ها، مزارع سبزی و سیفی فعالیت تخریبی بسیار شدیدی دارد. این موش پوست تنه‌ی درختان مرکبات را کنده و یا ریشه‌ی گیاه را جویده و ارتباط آن را با زمین قطع می‌کند که در نهایت باعث خشک شدن آن‌ها می‌گردد. از طرفی با سوراخ نمودن کانال‌های آب و بیرون آوردن خاک، حرکت آب را مختل کرده و با وارد شدن آب به حفره‌ها سبب به هدر رفتن آن می‌گردد. برای مبارزه با موش‌ها قبل از به‌کار بردن سموم باید از سایر روش‌های کنترل و مبارزه‌ی زراعی مانند از بین بردن علف‌های هرز مزرعه با شخم زدن و غرقاب کردن زمین‌های زراعتی در زمستان (یخ آب) استفاده کرد. همچنین ایمن ساختن انبارهای حاوی مواد غذایی در منازل، مراکز تجاری و صنعتی مفید بوده و در نهایت می‌توان از سموم موثر و کم‌خطر روی موش عمل می‌کنند و اثرات سوء کم‌تری برای انسان و حیوانات مفید در بر داشته باشد، بهره‌گیری نمود. در ایران، مبارزه‌ی شیمیایی با جوندگان از سال ۱۳۲۲ شروع و اکثراً با استفاده از سم فسفر دوزنگ (*P2zn3*) با غلظت ۵-۱۰ درصد بوده است. متأسفانه این سم اغلب به دست افراد ناوارد و کم‌تجربه و با غلظت‌های زیاد تهیه شده که مشکلات ناگواری از نظر تأثیر روی حیوانات اهلی و آلودگی محیط‌زیست به‌وجود آورده است. از طرفی، اجتناب موش‌ها از خوردن طعمه‌ی مسموم و دوری کردن از آن یا عدم وارد شدن مقدار لازم و کشنده‌ی سم به بدن آن‌ها مشکلات دیگری است که نتیجه‌ی آن تأثیر فسفر دوزنگ را پایین آورده است. بنابراین، باید از سموم جدیدی مانند موش‌کش‌های انعقاد خون که دارای سمیت زیاد برای موش‌ها و کم‌خطر برای انسان است و نیز زمان سریع‌تری را جهت خوردن و مسموم شدن موش‌ها به‌خود اختصاص می‌دهد،

در روز دوم طعمه‌گذاری در مزرعه هم‌ی طعمه‌ها را برای تغذیه به لانه برده بودند. تلفات به‌وسیله‌ی برومادیولون نیز قابل توجه بود. بعد از دو بار طعمه‌گذاری، عملکرد آن در کرج و جیرفت به ترتیب ۸۸/۴ و ۹۱/۴ درصد دیده شد. اکتوسین- سی به علت داشتن دو ماده‌ی سولفاکینوکسالیل باعث کشته شدن باکتری‌های روده‌ای سازنده‌ی ویتامین K (عامل لخته‌شدن خون در بدن) می‌گردد. همچنین

متأسفانه این سم اغلب به دست افراد ناوارد و کم‌تجربه و با غلظت‌های زیاد تهیه شده که مشکلات ناگواری از نظر تأثیر روی حیوانات اهلی و آلودگی محیط‌زیست به‌وجود آورده است. از طرفی، اجتناب موش‌ها از خوردن طعمه‌ی مسموم و دوری کردن از آن یا عدم وارد شدن مقدار لازم و کشنده‌ی سم به بدن آن‌ها مشکلات دیگری است که نتیجه‌ی آن تأثیر فسفر دوزنگ را پایین آورده است. بنابراین، باید از سموم جدیدی مانند موش‌کش‌های انعقاد خون که دارای سمیت زیاد برای موش‌ها و کم‌خطر برای انسان است و نیز زمان سریع‌تری را جهت خوردن و مسموم شدن موش‌ها به‌خود اختصاص می‌دهد، استفاده کرد.

تأثیر کلروفاسینون را در ایجاد خون‌ریزی داخلی در بدن موش زیاده‌تر می‌کند. طبق یک نظریه، ترکیب این دو ماده وجود دانه‌ی آفتاب‌گردان و گندم خرد شده در طعمه‌ی سمی علاقه‌ی موش‌ها را به خوردن آن پیش‌تر می‌کند و به همین سبب در آزمایش‌های کرج و جیرفت پس از ریختن اکتوسین-سی در لانه‌ی موش، مشاهده شد که در روز بعد آن‌ها همه طعمه را با خود به لانه بردند. این سم در اروپا و آمریکا از کارایی خوبی برخوردار است و با علاقه‌ی موش‌ها به خوردن آن مصرفش نیز افزایش یافته است.

ولی افزایش غلظت این سم در طعمه می‌تواند سبب کاهش خوش‌خوراکی آن گردد. همین سم در آزمایش‌های انجام‌شده در کرج و جیرفت علیه موش ورامین به ترتیب ۸۷/۳ و ۸۵/۱۵ درصد تلفات ایجاد کرد. تلفات موش ورامین به‌وسیله‌ی فسفر دوزنگ در باغ‌های کرج ۷۰/۱۷ درصد بوده و این عملکرد ضعیف در مقایسه با تأثیر نسبتاً خوب آن در جیرفت ۸۳ درصد می‌تواند به علل مختلف مانند عدم دسترسی به طعمه و نخوردن دز کافی کشنده بوده و یا این‌که موش‌ها با دیدن هم‌جنسان تلف‌شده‌ی خود از خوردن طعمه خودداری کرده باشند.

از بررسی‌های فوق می‌توان نتیجه گرفت که تأثیر و به‌کارگیری سموم لانی‌رات و اکتوسین- سی با شرایط آب‌وهوایی ارتباط نزدیک دارد. به هر صورت استفاده از این سموم در اواخر زمستان در مناطق سردسیر کشور که زمین‌ها عاری از پوشش گیاهی بوده یا از پوشش گیاهی کمی برخوردارند و لانه‌های فعال موش‌ها به تعداد محدود وجود دارد، توصیه می‌شود. حتی در مزارعی که از فسفر دوزنگ جهت کاهش جمعیت استفاده می‌شود، نیز می‌توان از سموم مورد اشاره (لانی‌رات و اکتوسین- سی) مقدار ۱۰ گرم در پاکت‌های پلاستیکی سرپسته قرار داد، آن‌ها را در محل‌های آلوده به موش استفاده کرد که با تغذیه از سموم فوق، تلفات و کنترل لازم به‌دست خواهد آمد.

بازار خرما

قیمت‌ها مربوط به هفته‌ی آخر خردادماه می‌باشد.

رقم خرما	نوع بسته‌بندی	قیمت (برای هر کیلو)
مضافتی درجه یک	بسته‌بندی ۸۰۰ گرمی، مادر کازتن ۹ کیلو، ۴۸۰ دانه	۴۸۰۰ تا ۵۲۰۰ تومان
مضافتی معمولی	در بسته‌بندی ۸۰۰ گرمی	۴۰۰۰ تا ۴۵۰۰ تومان
مضافتی درجه یک	فله‌ای	۱۵۰۰ تا ۲۵۰۰ تومان
مضافتی معمولی	فله‌ای	۱۰۰۰ تا ۱۵۰۰ تومان
پیارم درجه یک	کازتن ۱۰ کیلو	۱۶۰۰۰ تا ۱۶۵۰۰ تومان
زاهدی صادراتی	در بسته‌بندی ۱۰ کیلو	۳۸۰۰ تومان، درب کارخانه
کیکاب صادراتی	در بسته‌بندی ۱۰ کیلو	۱۶۰۰ تومان، درب کارخانه
شهبابی	در بسته‌بندی ۱۰ کیلو	۲۵۰۰ تومان، درب کارخانه
ربی درجه یک	در بسته‌بندی ۱۰ کیلو	۳۰۰۰ تا ۳۳۰۰ تومان
مرداسنگ	در بسته‌بندی ۸۰۰ گرمی	۳۰۰۰ تا ۳۲۰۰ تومان
کلوته	در بسته‌بندی ۸۰۰ گرمی	۲۵۰۰ تا ۳۰۰۰ تومان
صنعتی	فله‌ای	۸۰۰ تومان

گزارش

محمد مهدی انجم‌شعاع، مونا کنعانیان
مشاور و تسهیلگر مدیریت مشارکتی

کارگاه مشارکتی مدیریت جمعی بر منابع آب با حضور اعضای کمیته‌ی باغبانی انجمن خرما برگزار شد

استفاده قرار گرفت، به این ترتیب شرکت‌کنندگان در حین گفت‌وگو و تبادل نظر شیوه‌های مشارکتی را نیز تمرین کردند تا در آینده در گروه‌های سازمانی خود از آن استفاده نمایند.

• نتایج کار جمعی در کارگروه‌ها جامع و حاوی نکات ظریف فراوانی بود که در نظر آوردن تمام آن‌ها می‌تواند تنها حاصل کار و اندیشه‌ی یک گروه باشد.

• در زمینه‌ی مفهوم «مدیریت جمعی منابع آبی»، «ضرورت مدیریت جمعی بر منابع آب»، «موانع و چالش‌ها» و «راهکارهای تحقق مدیریت جمعی بر منابع آب» تلاش شد تا ادبیات مشترک بین حاضران با کار گروهی ایجاد شده و تجارب چند کشور پیشرو در زمینه‌ی تشکیل‌های آبربران نیز ارائه شد.

لازم است که صوری لازم را به خرج دهیم تا ظرف چند جلسه درباره‌ی اهداف و وظایف انجمن، ساز و کار مناسب تشکیلات انجمن و نحوه‌ی فعالیت آن توافق حاصل شود. لذا از شرکت‌کنندگان خواهشمندیم در جلسات آتی با صوری و علاقه‌ی خود، حضور فعال داشته و به سایر علاقه‌مندان نیز اطلاع‌رسانی کنند.

گام‌های آتی

۱. جلسه‌ی اطلاع‌رسانی با نمایندگان ارگان‌های ذی‌ربط
۲. تهیه‌ی لیست تماس شبکه‌ی علاقه‌مندان آب جهت اطلاع‌رسانی در سطحی وسیع‌تر
۳. راه‌اندازی پایگاه اطلاع‌رسانی انجمن
۴. تبیین دقیق جایگاه، اهداف و وظایف انجمن
۵. شفاف‌سازی و اولویت‌دهی راهکارها برای مدیریت جمعی بر منابع آب استان کرمان
۶. تنظیم چشم‌انداز و نقشه‌ی راه انجمن به شیوه‌ی مشارکتی
۷. تبیین دقیق توانایی‌ها و ظرفیت‌های ضروری برای هیات موسس انجمن و انتخاب هیات موسس انجمن

بحث گروهی درباره‌ی تعریف «مدیریت جمعی بر منابع آب» بحث و تبادل نظر کنند. هدف از این کار، رسیدن به ادبیات و تعریفی مشترک از مفهوم مدیریت جمعی بر منابع آب بین شرکت‌کنندگان و تمرین گفت‌وگو توافق گروهی است.

اعضای هر گروه به طور مشترک یک تعریف ارائه دادند که در زیر می‌آید:

- برنامه‌ریزی، سامان‌دهی، بسیج امکانات، هماهنگی، رهبری، گزارش‌دهی و بودجه‌بندی توسط آحاد مردم (فرد، خانواده، بهره‌برداران و...) بر منابع آب‌های سطحی و زیرزمینی
- همکاری بین مردم و دولت، تعامل و مشارکت ذی‌نفعان و ذی‌مدخلان در مرحله‌ی تصمیم‌سازی، تصمیم‌گیری، اجرا و پایش در حفظ و مدیریت منابع آب از طریق انتخاب افراد مورد اعتماد و تاثیرگذار برای حفاظت، ارائه‌ی دستورهای کاربردی، تلفیق دانش بومی و دانش علمی، فرهنگ‌سازی و آموزش و ترویج بهره‌برداری و مصرف بهینه و مدیریت منابع آب برای نسل فعلی و آتی
- تدوین قوانین جهت محدود کردن چاه‌های کم‌بازده و ارائه‌ی برنامه برای شغل جایگزین برای این افراد
- رعایت کردن حریم چاه‌ها به صورت علمی
- تامین و مشخص کردن آب مورد نیاز برای بسته
- افزایش راندمان آب
- مدیریت آب‌های سطحی و نزولات جوی

موانع و مشکلات مدیریت جمعی منابع آب

در ادامه، از شرکت‌کنندگان خواسته شد که فرض کنند می‌خواهند کار مدیریت جمعی بر منابع آب را آغاز کنند، با توجه به تجارب ایشان در ایران این کار با چه موانع و مشکلاتی روبه‌رو خواهد شد؟ برای گروه‌ها توضیح داده شد که موانع و چالش‌ها را به دقت بررسی کنند و تلاش کنند ریشه‌های علی‌ بروز مساله را با پرسیدن چرا چنین است، تا جایی که جواب آخرین پاسخ باشد، بیابند. نام این شیوه، تحلیل علی یا ریشه‌ای است. هدف از این کار، یافتن ریشه‌های بروز یک مساله درست، پیش‌تر تلاش‌ها بر معلول و میوه‌ی ظاهری به‌جای مشکل اصلی متمرکز می‌شوند.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

- افراد حاضر در کارگاه افرادی بسیار باتجربه و خیره در زمینه‌ی تخصصی خود بوده و برای انجام گفت‌وگو و فعالیت بحث گروهی علاقه‌مندی و مشارکت از خود نشان دادند.
- روش‌های مشارکتی یخ‌شکنی، بحث گروهی و تحلیل ریشه‌ای در گروه‌ها برای ایجاد ادبیات مشترک در میان شرکت‌کنندگان مورد

در ابتدای جلسه کارگاه مشارکتی مدیریت جمعی بر منابع آب که با حضور اعضای کمیته‌ی باغبانی انجمن خرما برگزار شد، مهندس علوی به پررنگ شدن بحث بحران آب اشاره کرد و اظهار داشت: در جلسات معاونت برنامه‌ریزی و فنی استانداری، این بحث از حالت رسمی و آماری متداول خارج شده و همه را متحول و دگرگون کرده است و دیگر مشکلات سوم‌مدیریت در سایه‌ی کلماتی مثل تغییر اقلیم و خشکسالی قرار داده نمی‌شود؛ بنابراین، ضرورت ایجاد سرمایه‌ی اجتماعی برای مدیریت جمعی منابع آبی کاملاً احساس می‌شود.

کارشناس اندیشکده‌ی تدبیر آب ایران ادامه داد: بیش از سه دهه است که ما از ۵۰ میلیون مترمکعب بیلان منفی به ۱/۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰ مترمکعب بیلان منفی و هم‌اکنون به ۹۰۰/۰۰۰/۰۰۰ مترمکعب بیلان منفی رسیده‌ایم، که این کاهش هم به دلیل کاهش توان تحمل سفره بوده است، نه این‌که خودمان تصمیم عقلایی گرفته باشیم؛ این اعتقاد وجود دارد که کم‌کم طبیعت خودش ما را متعادل می‌کند، به همین دلیل است که این‌جا جمع شده‌ایم و یک مجموعه‌ی تسهیلگر اجتماعی در کنار خود پیش‌بینی کرده‌ایم؛ چرا که در بخش مدیریت آب، مدیریت‌های دولتی و سیاست‌های بالا به پایین به بن‌بست رسیده‌اند.

وی افزود: اگر بهره‌برداران از منابع آب (ذی‌نفعان بخش آب) حرکتی نکنند اتفاق جدیدی نخواهد افتاد، جز این‌که محصولات استان مانند خرما، گردو، پسته و زراعت، صاحبان خود را در کم‌آبی‌ها به دنبال خود

می‌کشند. تا ۲۰ - ۳۰ سال آینده هم خودش از توان می‌افتد و هم صاحبش، در حقیقت دولت نمی‌تواند بدون سایر ذی‌نفعان به تنهایی بحث مدیریت آب استان را حل کند، دنیا به این تجربه رسیده که دولت‌ها نمی‌توانند بحث حکمرانی آب را تمام و کمال در اختیار داشته باشند، بهترین نمونه‌ی جهانی اتفاقی است که برای دریاچه اورال و در ایران هم برای دریاچه ارومیه افتاد، در استان هم هندوستان ایران، منطقه‌ی جیرفت و رودبار، که در تمام منطقه بحران به شدت به چشم می‌خورد.

وی با اشاره به این‌که تصور ما این است که تنها مجموعه‌ای می‌تواند به صورت فعال وارد گود شود، گفت: این فعالیت‌ها بر عهده مجموعه‌ی ذی‌نفعان آب در استان است، ضرورت عنصر مشارکت در کنار عنصر مشروعیت، اقتدار و قانون‌مداری جامعه در دنیا ثابت شده است، ما باید کنار هم قرار بگیریم، اتاق کرمان مجموعه‌ی تسهیلگری را برای ایجاد و تقویت سرمایه‌ی اجتماعی کنار شما قرار داده است، اندیشکده‌ی تدبیر آب هم تامین اطلاعات در سطوح مختلف را بر عهده خواهد داشت تا این مجموعه بتواند فعال عمل کند؛ بنابراین، به دعوت آقای مهندس مرتضوی دبیر انجمن آب‌بران اتاق بازرگانی ایران، این کارگاه اولین گام برای تحقق هدف ما جهت مشارکت فعال در مدیریت مساله‌ی آب است که به شیوه‌ی مشارکتی برگزار می‌شود.

تعریف مدیریت جمعی بر منابع آب

در ابتدا حاضران به گروه‌های شش‌نفره تقسیم شدند تا به شیوه‌ی

جلسه کمیسیون صادرات و عمران اتاق با حضور اعضای کمیته صادرات انجمن خرما برگزار شد

- بانک کشاورزی:

با استفاده از ضمانت‌نامه‌ی اعطایی صندوق ضمانت صادرات، سرعت اعطای تسهیلات بسیار بالا رفته است، ولی مشکلی که وجود دارد این است که نرخ سود تسهیلات بسیار بالاست. سپس چند تن از صادرکنندگان به بیان یکسری از مسائل و مشکلات خود پرداختند که به شرح زیر می‌باشد:

- توجه شود که استان کرمان یک استان صادراتی است و در سال گذشته ما حدود ۳۰۰۰ میلیارد دلار صادرات داشتیم و فقط حدود ۳۱۰ میلیارد دلار هم در صادرات و هم در واردات وام داده شده است.

- برای صادرکنندگان خوش حساب تسهیلات در نظر گرفته شود، چون متأسفانه هیچ‌گونه تسهیلات خاصی در نظر نگرفته شده است.

- روند اعطای وام بسیار طولانی است.

پس از آن، اعضای صندوق ضمانت صادرات ایران مسائل زیر را بیان کردند:

- یکسری مشکلاتی که وجود دارد به صورت قانون است که کاری نمی‌شود انجام داد.

- با استفاده از تضمین صندوق، صادرکنندگان می‌توانند مبلغ بیش‌تر و همچنین با سرعت بیش‌تر وام دریافت کنند.

- هدف نهایی صندوق، ایجاد شعبه نیست بلکه هدف آن انجام دادن کار است.

- مشکل صندوق صادرات این است که به ضمانت‌نامه‌های اعطایی صندوق یک نگاه بانکی می‌شود، در حالی که در هیچ‌کجای دنیا به این صورت نیست و بین ضمانت‌نامه‌های اعطایی صندوق با ضمانت‌نامه‌های اعطایی بانک تفاوت وجود دارد و اگر به این تفاوت توجه شود، هم به نفع صادرکنندگان خواهد شد و هم به نفع بانک‌ها.

- بانک‌ها حاضر به پذیرفتن هیچ‌گونه ریسک نیستند.

و در آخر جلسه، مهندس ضرابی رییس کمیسیون صادرات و عمران اتاق، نتایج حاصله را بیان کرد که به شرح زیر است:

- باید بین بانک‌ها و صندوق کارشناسی متقابل صورت گیرد و از اطلاعات یکدیگر برای تسریع در کارها استفاده کنند.

- صندوق ضمانت باید بحث تخفیف‌هایی را که اعطا می‌کند و این‌که توسط کدام بانک و به چه میزان است، به‌طور شفاف بیان کند.

- لیست بانک‌هایی که صندوق با آن‌ها تفاهم‌نامه منعقد کرده است، به اتاق اعلام شود.

ضمانت‌نامه است که از نظر این بانک، منطقی نیست.

- بانک تجارت:

درخواست استفاده از اطلاعات کارشناسی و در اختیار گذاشتن اطلاعات برای استفاده از آن‌ها و همچنین درخواست این که اگر از اعلام بانک تا زمان بازپرداخت سود جرایم پرداخته شود خالی از لطف نیست.

- بانک اقتصاد نوین:

مشکل این بانک در مساله‌ی اعتبارسنجی صندوق است که باعث شده صندوق ضمانت به‌خاطر ضرر ماده‌ی ۱۸۶ قانون مالیات را انجام دهد.

- بانک توسعه صادرات:

نداشتن نمایندگی صندوق باعث طولانی شدن روند درخواست ضمانت‌نامه شده است و همچنین به دلیل نداشتن سایت مناسب، پیگیری و اخذ و درخواست برای ارسال ضمانت‌نامه بسیار مشکل است، بنابراین درخواست طراحی یک سایت برای تسهولت در کارها را دارد.

- بانک سپه:

مشکلی که وجود دارد این است که صندوق ضمانت برای ضمانت‌نامه پول می‌گیرد که باعث شده تمایل برای درخواست ضمانت‌نامه کاهش یابد و همچنین درخواست می‌شود که در تفاهم‌نامه ذکر شود که سفته و برات هم پذیرفته می‌شود.

جلسه کمیسیون صادرات و عمران اتاق با حضور اعضای هیات‌مدیره‌ی صندوق ضمانت صادرات ایران، مدیران بانک‌های دولتی و خصوصی استان، مدیران ارشد استان و صادرکنندگان نمونه، خردادماه در محل سالن شماره دو اتاق تشکیل شد. در ابتدای جلسه، رییس کمیسیون صادرات و عمران اتاق، مواردی را به شرح زیر بیان کرد:

- نبود شعبه‌ی صندوق ضمانت صادرات ایران در استان کرمان باعث شده است که علی‌رغم این که کرمان یک استان صادراتی است، از خدمات صندوق بسیار کم و محدود استفاده کنند.

- صادرکنندگان با شرح وظایف صندوق به‌طور کامل آشنا نیستند

- با این که بین صندوق و بانک‌ها تفاهم‌نامه منعقد شده است، ولی متأسفانه بانک‌ها با صندوق هیچ‌گونه همکاری ندارند.

- آیین‌نامه‌های مربوط به صندوق به‌روز نیست.

- سخت‌گیری‌های صندوق زیاد است که باعث شده متقاضی برای مراجعه به صندوق کاهش یابد.

پس از آن، از مدیران بانک‌ها خواسته شد که مسائل و مشکلاتی را که با صندوق ضمانت صادرات دارند، بیان کنند:

- بانک ملت:

بین بانک ملت و صندوق ضمانت صادرات ایران تفاهم‌نامه‌ی منعقد نشده است و دلیل آن هم طولانی بودن دوره‌ی اعطای

مروری بر دستاوردها و نتایج جلسات مربوط به کود

اشاره‌ی دبیر انجمن: دستاوردهایی که در گزارش زیر آمده است، در اولین جلسه کارگروه سم و کود کمیسیون کشاورزی اتاق کرمان در سال ۹۳ با حضور اعضای کمیته‌ی باغبانی انجمن خرما مطرح شد و مورد نقد و بررسی قرار گرفت.

به دلیل عدم تأمین کود کافی در سنوات گذشته، مخصوصاً سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۲ خلایق در بازار کود به وجود آمد. از طرفی به‌هم‌ریختن سیستم تجارت و تولید هم در آن برهه، باعث شد که کشاورزان برای تأمین کود به مشکل بخورند و به حدی که وجود تولیدات و واردات کودهای بی‌کیفیت و کم‌کیفیت بر تولیدکنندگان داخلی سایه افکنده و حیثیت آن‌ها را زیر سؤال برد و گماکان ادامه دارد.

انجمن صنفی تولیدکنندگان کودهای شیمیایی که با رویکردی جدید خوشبختانه هم‌زمان با شروع دولت محترم تدبیر و امید تجدید انتخابات شد، برای اعاده‌ی حیثیت تولید

داخل و سر و سامان دادن به وضع کود، کمر همت بسته و با حمایت و راهنمایی دبیرکل محترم خانه‌ی کشاورز و استقبال دولت‌مردان جدید، مخصوصاً جناب آقای مهندس سیدحسن شریعتمدار مشاور عالی وزیر و جناب آقای مهندس عباس کشاورز معاونت محترم تولیدات گیاهی وزارت محترم جهاد کشاورزی، با برگزاری جلسات متعدد و فشرده به نتایج بسیار مفیدی نائل گردید.

۱. چالش‌های واقعی کود در کشور بررسی و به اطلاع مقام عالی وزارت رسید.

۲. قانون نظارت بر کود آیین‌نامه‌ی اجرایی بند (ب) تبصره‌ی ماده‌ی ۶۱ قانون برنامه‌ی چهارم که در تاریخ ۱۳۸۶/۱۰/۱۰ به تصویب دولت رسیده و بدون اجرا دست‌نخورده باقی مانده بود، اصلاح و عملیاتی شد.

۳. با دستور وزیر محترم کشاورزی برای اجرای قانون فوق، شورای عالی سامان‌دهی کود کشور تشکیل شد که برخلاف

منصور ترابی
رییس هیات‌مدیره‌ی انجمن صنفی
تولیدکنندگان کودهای شیمیایی

قانون قبل، در این شورا تشکل‌های بخش خصوصی حضور پررنگ دارند. این شورا کار خود را به‌زودی آغاز خواهد کرد. مقرر شد تولیدکننده‌های داخلی واقعی توسط انجمن صنفی تولیدکنندگان کود شناسایی و به شورا معرفی شوند و شورا هم‌هی تولیدات آن‌ها را بررسی کند و به‌طور جداگانه توسط مؤسسه‌ی تحقیقات خاک و آب، پروانه‌ی ساخت صادر خواهد شد.

در ضمن، انجمن واردکنندگان سم و کود نیز واردات مجاز را جهت ثبت جداگانه معرفی خواهد کرد.

در هر حال، انجمن صنفی تولیدکنندگان کود با مجوز شورای سامان‌دهی، برنده‌های تجارتي و شرکت‌های تولیدکننده‌ی مجاز کود را به سازمان‌های جهاد کشاورزی استان‌ها معرفی خواهد کرد.

همه‌ی فروشنده‌گان مجاز و تعاونی‌ها وظیفه دارند فقط کودهای معرفی‌شده را خرید و فروش کنند.

مروری بر مسائلی که در جلسه‌ی هم‌اندیشی آب مطرح شد

قانون تشکیل‌های آب‌بران و بهره‌برداران وجود دارد و تکلیف را روشن کرده است، لذا باید از چنین تشکلی حمایت شود، چرا که به رسمیت شناخته شدن آن، فاکتور بسیار مهمی در موفقیتش است.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

حاضران در جلسه، تجارب متنوعی در زمینه‌ی مدیریت منابع آب داشته و با یکدیگر به اشتراک گذاشتند. اراده‌ی نهادهای مبنی بر مشارکت بهره‌برداران و جوامع محلی در امر «مدیریت جمعی منابع آب» با تأکید بر فضای قانونی و شناسایی مسایل اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی هر منطقه و ضرورت نیاز به ظرفیت‌سازی و آموزش تسهیل‌گران محلی کاملاً مشهود است. همه‌ی حاضران حمایت خود را از تشکیل جمع‌ی موثر، هماهنگ و هم‌سو جهت اطلاع‌رسانی، حساس‌سازی و همچنین پیگیری امور مدیریت آب در استان اعلام کردند.

نماینده‌ی انجمن آب برای شرکت فعال در جلسات شورای آب کشاورزی و کارگروه آب استان دعوت شد. در پایان، از حاضران دعوت شد که برای جلسه‌ی آینده‌ی انجمن آب حتماً حضور داشته، کمک و هم‌فکری نمایند.

گام‌های آتی:

- گردآوری اسناد، قوانین و مقررات مرتبط در زمینه‌ی مدیریت منابع آبی:
- مطالعات کشوری آسیب‌شناسی طرح تعادل بخشی
- مطالعه‌ی دشت موجن
- سند تدوین‌شده در کمیته‌ی آب
- نتایج مطالعات بررسی تأثیر کنترلر هوشمند
- قوانین و مقررات تشکیل‌های آب بهره‌برداران
- مطالعه‌ی ارزیابی سریع وضعیت حکمرانی آب کشور توسط اندیشکده‌ی آب ایران:
- اطلاع‌رسانی اسناد گردآوری‌شده به ذی‌نفعان
- مطالعه‌ی دشت موجن و برنامه‌ریزی برای بازدید جمعی از دشت موجن به عنوان تجربه‌ی موفق
- معرفی نماینده‌ی ثابت هر نهاد برای شرکت در جلسات انجمن آب

آب ضروری است. کار بسیار سختی در پیش است. حمایت ادارت و نهادهای ذی‌ربط در مدیریت منابع آبی یک گام اساسی در تحقق این امر مهم است.

در قانون‌گذاری کسانی ذی‌مدخل هستند که تصرف و تجربه اجرا ندارند و قوانینی را مصوب می‌کنند که بهره‌بردار باید اجرا کند؛ در حالی که از ابتدای کار نظارش خواسته نشده و نیاتش دیده نشده است و این امر منجر به تصویب قانون‌هایی می‌شود که عملاً کاربردی ندارند.

تا امروز بهره‌بردار در جریان مسایل و موضوعات تصمیم‌گیری نبوده است. اگر گروهی به صورت محلی با مرزهای تعیین‌شده تشکیل شود، مسایل محلی خودش را - چون متعلق به خودش است- شناسایی، حل و فصل و مدیریت می‌کند؛ به جای این‌که بخش دولتی به دنبال هر مورد و هر تخلف باشد و به جایی هم نرسد. با توجه به این‌که حساس‌سازی فرایندی طولانی است، تشکیل چنین تشکلی هم کشاورزان به حق و حقوق خود می‌رسند و هم برنامه‌ریزان کشور در سطوح مختلف که با مسایل آب درگیر هستند. باید این تشکل شکل بگیرد، توانمند شود و باید از آن حمایت شود تا هم‌سویی و هماهنگی لازم بین ذی‌نفعان ایجاد شود و بتواند تأثیرگذار باشد. منافع چنین تشکلی، هم برای بهره‌برداران است و هم برای مدیران و متولیان امر.

از سوی دیگر، باید در زمینه‌ی بحث‌های اجتماعی- اقتصادی و فرهنگی کار نرم‌افزاری انجام شود تا ضمانت اجرایی برای برنامه‌های تشکل و تحقق اهداف ارزشمند آن تأمین شود. به این معنی که تسهیل‌گرانی برای حساسیت‌سازی و آگاهی‌رسانی و ایجاد زمینه جهت تشکیل تشکل‌های آب‌بران آموزش شده و در مناطق مختلف فعالیت خود را آغاز کنند.

می‌توان با تأکید بر ظرفیت‌های قانونی موجود در قانون بهبود فضای کسب‌وکار و سیاست‌های ابلاغی اصل ۴۴ و اطلاعات گردآوری‌شده توسط اندیشکده‌ی آب ایران، هسته‌ی اولیه‌ی از جمعی موثر در امر مدیریت جمعی منابع آب ایجاد کرد. مقرر شده که نماینده‌ی اتاق بازرگانی در کارگروه آب استان - ماده‌ی ۱۱ قانون تشکلات جهاد کشاورزی- حضور فعال داشته باشد. نماینده‌ی انجمن آب هم می‌تواند در کارگروه حاضر شده و کاملاً فعال شود.

محمد مهدی انجم‌شعاع، مونا کنعانیان
مشاور و تسهیلگر مدیریت مشارکتی

امروز با بروز مناقشات آبی، فقدان مشارکت ذی‌نفعان به صورت بحران رخ نموده است. هنوز مرجعیتی واحد و هم‌سو به عنوان متولیان آب وجود ندارد. به همین دلیل نیاز به تبیین و شکل‌گیری صحیح همکاری‌های بین‌بخشی آب هست. برای برون‌رفت از بحران عدم مشارکت که منجر به تخریب روزافزون منابع آبی شده، ضروری است که تشکل‌های آب‌بران به شکلی صحیح و اصولی در مناطق راندازی شوند و نیاز به حمایت ذی‌مدخلان آب در سطح میانی دارند. هدف ما تشکیل جمع‌ی موثر در سطح میانی برای پیگیری کار در زمینه‌ی «مدیریت جمعی منابع آب» است. از این رو، جلسه‌ی هم‌اندیشی در زمینه‌ی تشکیل این گروه میانی، اهداف و وظایف آن و نقش‌هایی است که ذی‌مدخلان می‌توانند در حمایت از تشکل‌های آب‌بران بپذیرند. این جلسه با حضور نمایندگان جهاد کشاورزی، اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری، اداره کل حفاظت محیط زیست، استانداری، آب منطقه‌ای و اندیشکده‌ی تدبیر آب برگزار شد.

بحث و گفت‌وگو و تبادل تجارب

بخش کشاورزی با سهم ۹۲ درصد از منابع آبی، متولی ندارد و عملاً رها شده است، حتی نیروسازی و ظرفیت‌سازی در این زمینه نشده است. اقدامات همه‌جانبه‌ی و پراکنده بوده و در حد حرف باقی مانده است. در حالی که بخش شرب و صنعت با سهم ۸ درصد از آب دارای شرکت آب و فاضلاب به عنوان متولی است و قیمتی -هرچند ناچیز- هم به مصرف آب در این بخش تعلق می‌گیرد. نیاز است ارزش اقتصادی آب مشخص شود، تشکیلاتی سازمان‌دهی شود که این فضا را با پیگیری کند و اطلاع‌رسانی خوب و گسترده به بهره‌برداران، به‌ویژه به کشاورزان و روستاییان انجام شود که نسبت به ارزش روز آب در هنگام تصمیم‌گیری‌شان آگاهی داشته باشند.

در سال‌های ۷۵-۷۶ تعاونی‌های آب‌بران آغاز به کار کرد که دبیری آن را یکسال جهاد کشاورزی و یکسال آب منطقه‌ای بر عهده داشت و به مدت ده سال هم ادامه یافت. جلساتی هم تشکیل و تصمیماتی هم گرفته شد اما هیچ‌گاه عملیاتی نشده و خروجی نداشت، چون یک کار دستوری بود و بهره‌برداران و کشاورزان مشارکت نمی‌کردند و مدیران هم از مسایل واقعی بهره‌برداران بی‌خبر بودند.

یکی دیگر از این تجارب، طرح تعادل بخشی بود که قرار شد هر شرکت آب منطقه‌ای مطالعات یک دشت پایلوت را جهت راندازی تشکل آب‌بران بر عهده گیرد که در کرمان مطالعات در دشت بردسیر انجام شد اما طرح تهیه‌شده عملیاتی نشد و بعد از ۸-۹ سال در تمام کشور معترف شدند که طرح ناموفق بوده است؛ به دلیل این‌که بالا به پایین بوده و زمان بروز بحران به سراغ مردم رفتند که مردم مساله‌شان را حل کنند، مردم هم متوجه شدند و مشارکت نکردند.

در صورتی که نظام مدیریت جمعی در دشت موجن از ۸۰ سال قبل تاکنون برقرار است، اصلاحات ارضی، انقلاب سفید، قانون توزیع عادلانه‌ی آب و برنامه‌های عظیم سدسازی را پشت سر گذاشته و موفق عمل کرده است. این مقایسه نشان می‌دهد که ورود برای حل چالش آب تنها با همکاری ذی‌نفعان امکان‌پذیر است.

شورای عالی آب استان - با ریاست استاندار و دبیر معاونت عمرانی- بحث‌های کلی مانند سدها و انتقال آب و... را در دست بررسی دارد و از سوی دیگر، شورای آب کشاورزی - به ریاست استاندار و دبیری معاونت برنامه‌ریزی- آغاز به کار کرده است و فرصت خوبی است تا از بخش خصوصی هم نمایندگان بیایند و به اتخاذ تصمیمات بهتر کمک کنند.

تجارب جمع‌نشان می‌دهد که ظرفیت‌سازی برای مدیریت جمعی منابع آب در مردم و بنده‌ی دولتی تاکنون رخ نداده است. لذا برای خروج از این وضعیت، شکل‌گیری یک جمع موثر در مدیریت

Sajad Dates

این شرکت با دارا بودن سطح زیر کشت حدود ۲۰۰ هکتار یکی از بزرگترین تولید کنندگان رطب مضافتی می باشد .
این شرکت مجهز به دو سردخانه نگهداری خرما با ظرفیت بیش از ۴۰۰۰ تن و کارگاههای بسته بندی مطابق با
استانداردهای جهانی است و قادر است خرما را براساس کیفیت درجه بندی کرده و طبق سفارش مشتری با بسته
بندی های مختلف و حتی با آرم تجاری Brand مخصوص مشتری تولید و به بازار هدف ارسال نماید.

ایران، کرمان، شهرک صنعتی بم همراه : ۰۰۹۸ ۹۱۳ ۱۴۴۰۰۷۱

تلفن : ۰۰۹۸ ۳۴۴ ۲۳۵۰۰۲۰ فاکس : ۰۰۹۸ ۳۴۴ ۲۳۵۰۰۲۱

info@sajaddates.com www.sajaddates.com